Ազգ

Azg

Նոյեմբեր 9 Շաբաթ 1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիվ 194 (445)
գինը՝ 10 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետության 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Ղարաբաղի Հարց

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը նոր բանաձեւ է քննարկում

«Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ղեկավարության կողմից ռուսական պատասխանի բացակայության պատճառն այն է, որ Լեռնային Ղարաբաղի հարցով ԵԱՀԽ-ի Մինսկի խմբի նախագահ Մարիո Ռաֆաելլիի առաջարկությամբ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը քննարկում է մի նոր բանաձեւ, որի նախագծին ղարաբաղյան կողմն արդեն ծանոթ է եւ ըստ նախնական տվյալների կան դրույթներ, որոնք լրջորեն կարող են ազդել ԼՂՀ-ի պատասխանի վրա», այսօրվա հայտարարությամբ է հանդես եկել Հայաստանում ԼՂՀ մշտական ներկայացուցիչ Մանվել Սարգսյանը, պատասխանելով Նոյյան տապան գործակալության թղթակցի հարցին:

ՆՏ

Պաշտոնական

Ճակատներում հրադադարը կրկին սասանվում է

Թեեւ Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում հրադադարն ընդհանուր առմամբ պահպանվում է, այնուամենայնիվ հոկտեմբերի 7-ի երեկոյան եւ երեկ առավոտյան ադրբեջանական կազմավորումները Մարտակերտի շրջանի հյուսիս-արեւելյան նվաճած տարածքներից զենքի տարբեր տեսակներից գնդակոծել են հայկական պաշտպանական դիրքերը Մարտակերտի շրջանի Լեւոնարխ գյուղի մոտ: Տուժածների մասին տեղեկությունները ճշտվում են: Այս մասին Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ, վկայակոչելով ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբից ստացված տեղեկությունները: Հայկական կազմավորումները ձեռնպահ են մնացել պատասխան գործողություններից: Ըստ նույն աղբյուրների, Ղարաբաղի ռազմական հետախուզության տվյալներով, Լեւոնարխ գյուղի ուղղությամբ նկատվում են ադրբեջանական բանակի ռազմական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի լուրջ կուտակումներ:

Ինչ վերաբերում է սահմանամերձ շրջաններին, ապա այստեղ եւս հոկտեմբերի 7-ի երեկոյան հրադադարը խախտվել է սահմանի Նոյեմբերյան-Կրասնոսելսկ հատվածում: Այս մասին հաղորդում է Նոյյան տապան գործակալությունը, հենվելով Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայության տվյալների վրա: Այստեղ, Ալիբեյլի ռազմական հենակետից ականանետներից եւ նռնականետներից գնդակոծվել են Տավուշի շրջանի Այգեհար գյուղի պաշտպանական դիրքերը: Գրեթե միաժամանակ ադրբեջանական զինյալները Ղազախի շրջանի տարածքից ավազակային հարձակում են ձեռնարկել Նոյեմբերյանի շրջանի Բաղանիս գյուղի հովիվների վրա եւ ավտոմատային կրակ բացել: Տավուշում եւ Նոյեմբերյանում կան զոհեր եւ վիրավորներ: Հայկական ուժերը ստիպված են եղել դիմել պատասխան գործողությունների եւ հակահարված տալ թշնամուն:

Հրադադարը սասանվել է նաեւ Կապանի շրջանում, որտեղ հոկտեմբերի 7-ին Ղուբաթլուի տարածքից ականանետներից գնդակոծվել են հայկական պաշտպանական դիրքերը: Սահմանի այս հատվածում հայկական ուժերը պատասխան գործողություններից ձեռնպահ են մնացել: Լարվածության նման աճը ամենայն հավանականությամբ բացատրվում է նրանով, որ երբ Հայաստանն ու Ղարաբաղը դրականորեն պատասխանեցին ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի հերթական ժամանակացույցին, ապա Ադրբեջանը կտրականապես մերժեց այն: Ըստ երեւույթին, Ադրբեջանը չի հրաժարվում խնդիրը զինված ճանապարհով լուծելու մտադրությունից եւ փորձում է «քախսը փորձել» ստեղծված նոր քաղաքական իրավիճակում:

«Ազգ»

Չինաստանում արգելվեց արբանյակային անտենան: Չինաստանի իշխանություններն արգելեցին անձնական նպատակներով արբանյակային անտենաների օգտագործումը: Այսուհետեւ նման անտենաներից կարելի է օգտվել միայն հատուկ թույլտվությամբ: Վերջերս Պեկինի եւ արեւմտյան երկրների միջեւ հարաբերությունների սրմանը զուգահեռ Չինաստանում նկատելի է դառնում անհատական ազատությունների սահմանափակման խստացումը:

Մոսկվա

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԽԱՂԱՔԱՐՏ. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՎ ԹԱՓԱՆՑԻԿ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐ

Զեւավորվում է Անդրկովկասյան նոր սե՞յմ

Հոկտեմբերի 8-ին Մոսկվայում կայացած Ելցին-Տեր-Պետրոսյան-Շեւարդնաձե-Ալիեւ քառակողմ հանդիպումը ամենայն հավանականությամբ շրջադարձային նշանակություն կունենա շրջանային խնդիրների լուծման համար: Ռուսաստանը դեռ հոկտեմբերի 6-ին նախապատրաստել էր եւ անդրկովկասյան ղեկավարներին էր ուղարկել մի փաստաթղթի նախագիծ, ըստ որի նախատեսվում է Անդրկովկասի տրանսպորտային մայրուղիներում խոչընդոտների վերացում եւ դրանց վերահսկման համատեղ կազմավորումների ստեղծում: Ընդ որում, նախատեսվում է, որ այս կազմավորումները կհսկեն Փոթի-Թբիլիսի-Երեւան-Բաքու երկաթուղու գործունեությունը: Հանդիպումից անմիջապես հետո այդ փաստը հաստատեց նաեւ Հայաստանի նախագահը, հայտարարելով, թե երկաթուղու խնդիրն առնչվում է բոլոր հանրապետությունների շահերի հետ: Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ասելով, պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել, որ գնացքներն ուղեկցվեն միացյալ հսկիչ խմբերով: Այնուհետեւ, առաջարկվող փաստաթղթում նշվում է չորս հանրապետությունների համատեղ ընդհանուր սահմանների ստեղծման մասին: Միեւնույն ժամանակ, ըստ նույն փաստաթղթի, հանրապետությունների միջեւ սահմանները պետք է լինեն թափանցիկ:

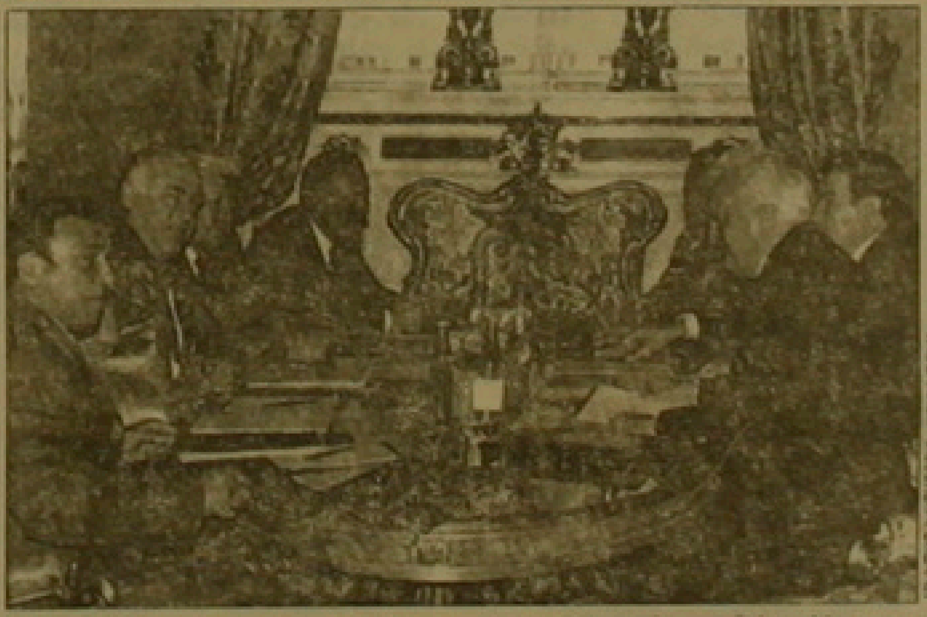

Ռուսական կողմի պատրաստած փաստաթղթում նաեւ նշված է Անդրկովկասում ռազմական բազաների ստեղծման եւ ռուսական զորքերի կարգավիճակի մասին: Հանդիպմանը քննարկվեց հենց այդ խնդրի հետ կապված երկկողմ համաձայնագրերի կնքման հարցը: Հետաքրքրականն այն է, որ փաստաթուղթը ներկայացվել է հոկտեմբերի 6-ին, իսկ հոկտեմբերի 8-ին դա արդեն պետք է հաստատվեր: Սակայն լրագրողներին տված հարցազրույցներում Անդրկովկասի նախագահներից եւ ոչ մեկը չհիշատակեց նշված փաստաթուղթը: «Ազատություն» ռադիոկայանի ադրբեջանցի լրագրողի կարծիքով, այդ փաստաթուղթը ըստ երեւույթին դրական արձագանք կստանա Հայաստանի կողմից, քանի որ բարձրացվում է տրանսպորտային ուղիների ապաշրջափակման հարցը, մինչդեռ հայկական զորքերի դուրս բերման մասին ոչ մի խոսք չկա: Փոխարենը, Ռուսաստանն առաջարկել է Իրանի եւ Թուրքիայի սահմանագծերում ադրբեջանական սահմանի համատեղ վերահսկողություն, ինչը, ըստ նույն թղթակցի, կարժանանա Ադրբեջանի ընդդիմադիրների քննադատությանը: Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ասելով, հանդիպմանը քննարկված շրջանային խնդիրների շարքում մեծ տեղ տրվեց Վրաստանում ստեղծված իրավիճակին, սակայն ոչ Հայաստանը, ոչ Ադրբեջանը եւ ոչ էլ Ռուսաստանը մտադրություն չունեն միջամտել, քանի որ դա Վրաստանի ներքին գործն է: Համենայն դեպս, Էդուարդ Շեւարդնաձեն հանդիպումից հետո հայտարարեց, թե Վրաստանը կմտնի ԱՊՀ եւ ստեղծված են բոլոր նախապայմանները Անդրկովկասի հանրապետությունների եւ Ռուսաստանի միջեւ նոր համագործակցության սկիզբ դնելու համար:

Կողմերը նկատի նաեւ մի ընդհանուր համաձայնության անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկելու շրջանում իրավիճակի կայունացման, ռազմական գործողությունների դադարեցման եւ խաղաղություն հաստատելու շուրջ: Սպասվում է, որ մոտ ապագայում Մոսկվայում կկայանա Տեր-Պետրոսյանի եւ Ալիեւի եւս մեկ հանդիպում, որի ընթացքում կքննարկվեն ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման հետ կապված հարցերը:

Մոսկովյան հանդիպմանը ռուսական կողմից մասնակցեցին նաեւ վարչապետ Չեռնոմիրդինը, արտգործնախարար Կոզիրեւը եւ պաշտպանության նախարար Գրաչովը: Ամեն դեպս, մոսկովյան քառակողմ հանդիպումն առայժմ կտրուկ փոփոխություններ չի մտցնի շրջանի իրադրության մեջ, սակայն կարող է նախահիմք հանդիսանալ ավելի կոնկրետ եւ գործնական քայլերի համար, ինչին նպատակաուղղված է Դաշնակցային Ռուսաստանի անդրկովկասյան շրջանում տարվող արտաքին քաղաքականությունը:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Վրաստան

Վլադիսլավ Արձինբան Շեւարդնաձեին առաջարկում է բանակցել

Շարունակվում են Զվիադ Գամսախուրդիայի կողմնակիցների հարձակումները Արեւմտյան Վրաստանում: Հոկտեմբերի 8-ի առավոտյան զվիադականները կրկին հրետակոծության են ենթարկել Սամտրեդիա քաղաքը, Ի-Ֆ-ին հայտնել են Վրաստանի ՆԳՆ մամուլի կենտրոնում: Խաշուրի բնակչության շրջանում կան զոհեր եւ վիրավորներ: Թեեւ Վրաստանի իշխանությունների կողմից Գամսախուրդիայի գործողությունների նկատմամբ համակրանքն այնքան էլ մեծ չէ, այնուհանդերձ կան շրջանակներ, որոնք հանդես են գալիս Վրաստանի նախկին նախագահի կողմնակիցների գործողությունների հավանությամբ: Քաղաքացիների սահմանադրական իրավունքների եւ ազատությունների պաշտպանության ասոցիացիան հանդես է եկել հայտարարությամբ, որտեղ ասվում է, թե «Վրաստանում էդուարդ Շեւարդնաձեի ղեկավարած վարչակազմը հայտարարում է սկսել մտավորականության, լրագրողների եւ ընդհանրապես մարդկանց նկատմամբ, որոնք համակրում են երկրի օրինական ընտրված նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիային, ինչպես նաեւ ժողովրդավարության նվիրյալներին»: Ասոցիացիան կոչ է անում պաշտպանել մտավորականությանը եւ վրաց ժողովրդին իշխանության գլուխ եկած նախկին կոմունիստներից եւ քրեական բանդաներից:

Միեւնույն ժամանակ, Նոյյան տապան գործակալության հաղորդագրության համաձայն, աբխազների ղեկավար Վլադիսլավ Արձինբան Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեին առաջարկել է բանակցություններ անցկացնել: Այս հարցի նկատմամբ Շեւարդնաձեի դիրքորոշումը դեռեւս անհայտ է: ■

Ընթացում

Թուրքական ոստիկանությունը մեղադրում է Իրանին

Իրանը կտրականապես հերքել է տեղեկատվությունն այն մասին, որ «իր գործակալները Ստամբուլում փորձել են գնել 2,5 կգ ուրան»: Ինչպես Նիկոսիայից հաղորդել է Ռոյթեր գործակալությունը, Իրանի արտգործնախարարի տեղակալ Բուրուջերդին շեշտել է, որ այդօրինակ լուրերը նպատակաուղղված են 2 հարեւան երկրների հարաբերությունների լարմանը: Ավելի վաղ հաղորդվել էր, թե թուրքական ոստիկանությունը Ստամբուլում ձերբակալել է մի խումբ Իրանի քաղաքացիների, որոնք ոստիկանության տվյալներով փորձում էին 2,5 կգ ուրան գնել Թուրքիայի 5 քաղաքացիներից: Վերջիններս նույնպես կալանավորվել են:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ ՏԱՍՍ

Ընթացք

Իզեթբեգովիչ. Բոսնիայում քաղաքական գիտափորձ է կատարվում

Բոսնիայի մուսուլմանների նախագահը դիմել է ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովին, հայտարարելով, որ իր երկիրը դարձել է «քաղաքական կենդանահերձման» փորձարկման առարկա, եւ վերջին խաղաղության ծրագրի ընդունումը հնարավոր կլինի միայն որոշակի փոփոխություններից հետո:

Զորքերը գնում-գալիս են Սոմալի

Ելույթ ունենալով ազգային հեռուստատեսությամբ, նախագահ Քլինթոնը հայտարարեց Սոմալի նոր զորքեր ուղարկելու մասին: «Թողեք վերջացնենք մեր գործը», ասաց նա: Միեւնույն ժամանակ հայտնվեց նաեւ այն մասին, որ ամերիկյան զինուժը տուն կվերադառնա ամենաուշը 1994 թ. մարտի 31-ին: Իսկ պաշտպանության նախարար Լես Էսպինը ընդունեց անցած ամիս լրացուցիչ զրահամեքենաներ ուղարկելը մերժելու պատասխանատվությունը: Մինչդեռ երեկ նոր ուղարկված զորքերն արդեն ժամանեցին Սոմալի: Նրանց թիվը չի նշվում, սակայն հայտնի է, որ նավերի վրա կա մեծ քանակությամբ ծանր տեխնիկա:

Իռլանդիան կողմ է խաղաղությանը

Իռլանդիան իր աջակցությունն է հայտնել Հյուսիսային Իռլանդիայում խաղաղության հաստատման ջանքերին, համարելով այն 25 տարի տեւող պարտիզանական պատերազմի կայուն եւ տեւական լուծման առաջին քայլ: Դուբլինում իռլանդական պաշտոնյաները հանդիպեցին հյուսիսիռլանդական քաղաքական կուսակցության ղեկավար Ջոն Հյումի հետ: Քննարկվեց վերջինիս՝ Իռլանդիայի հանրապետական բանակին զինված պայքարը դադարեցնել համոզելու ինքամսյա առաքելության արդյունքները:

Ժողովրդավարությունը մուտք է գործում ՀԱՀ

Երեկ ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովը վերացրեց Հարավ Աֆրիկյան Հանրապետության հանդեպ պատժամիջոցները, բացի զենքի եւ նավթի վաճառքի արգելքից, որոնք կհանվեն ժամանակավոր անցումային կառավարություն կազմելուց հետո: Մինչդեռ Պրետորիայում սպիտակ եւ սեւամորթ պատգամավորների բանակցությունները դեկլերկի կառավարության հետ ավարտվեցին առանց արդյունքի: Պատգամավորները հայտարարեցին, որ ժողովրդավարությանը անցման ճանապարհին կփնտրեն նոր դաշնակիցներ:

Ելցինը նոր հրամանագիր է պատրաստում

Ռուսաստանի ֆինանսների նախարարությունը նախապատրաստվել է նախագահի հրամանագրի նախագիծ, ըստ որի նախատեսվում է ձեռնարկությունների պարտքերի ստիպողական մարումը 45-ից մինչեւ 100 օրվա ընթացքում: Այդ մասին հինգշաբթի հայտարարել է ֆինանսների նախարար Բորիս Ֆյոդորովը: «Երբ ձեռնարկությունը լմարի իր պարտքը, մուրհակները դուրս կհանվեն պաշտ շուկա», նշել է Ֆյոդորովը: Նրա կարծիքով, այս գործընթացը կնշանակի «իրական սեփականաշնորհման սկիզբը», քանի որ ձեռնարկությունները կանցնեն արդյունավետ աշխատող սեփականատերերին: ■

digitised by A.R.A.R.@

«Միաբանությունը» հայտարարում է իրավիճակի մասին

Սույն թվականի հունիսին վերածվելով հանրապետության սոցիալ-տնտեսական կյանքի ընթացքը, «Միաբանություն» արհմիությունը այն գնահատեց խիստ վտանգավոր ու հանդես եկավ իրավիճակը փոփոխելու նախաձեռնությամբ, որին միացան մի շարք արհեստակցական միություններ ու հասարակական կազմակերպություններ՝ միավորվելով սոցիալական համաձայնության դաշինքում: Դաշինքը մշակել եւ օրենսդրական նախաձեռնությամբ ԳԽ է ներկայացրել ռուսման նախագիծ, որը պատգամավորների մեծամասնության հավանությանն է արժանացել, սակայն մինչեւ այսօր վիճարկության չի դրվել:

Օրերս «Միաբանություն» հայկական անկախ արհմիությունը հանդես է եկել հայտարարությամբ, ուր նշվում է, թե «հունիս ամսվա նվազագույն զամբյուղի (որը բաղկացած է միայն սննդամթերքից) արժեքը կազմել է 12720 ռ., հանրապետությունում նվազագույն աշխատավարձը սահմանվել 4200 ռ., որը կազմում էր զամբյուղի արժեքի մոտ 30 տոկոսը: Հոկտեմբեր ամսվա գներով նվազագույն զամբյուղի արժեքը 46710 ռ. է, նվազագույն աշխատավարձը՝ 7350 ռ., որը կազմում է նվազագույն զամբյուղի արժեքի մոտ 15 տոկոսը:

«Միաբանություն» արհմիությունը հաշվի առնելով, որ առաջիկա 3 ամիսներին կավելանան նաեւ ուրիշ խնդիրներ՝ բնակարանների ջեռուցման, լուսավորության, բրդաղացի սնավոր արժեզրկման ներխաղախական իրադրության սրումը Վրաստանում եւ Դաշնակցային Ռուսաստանում, հայտարարում է, որ առաջիկա ամիսներին հանրապետության սոցիալական վիճակը ծայրաստիճան կսրվի»:

«Միաբանություն» արհմիությունը հանրապետության ԳԽ բոլոր պատգամավորներից խնդրում եւ պահանջում է հոկտեմբերի 11-ից սկսվող նորշրջա նիստերին անհապաղ անդրադառնալ համաներտար զամբյուղի եւ ներքին շրջանառության միջոցի խնդիրներին», ասվում է հայտարարության մեջ:

«Ազգ»

Միջպետական

Փոխնախագահն ընդունեց Իրանի դեսպանին

Հոկտեմբերի 8-ին ՀՀ փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանն ընդունեց Հայաստանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության հավատարմատար Ահմադ Սոբհանիին՝ վերջինիս խնդրանքով, շրջանի իրադարձությունների վերաբերյալ քաղաքական խորհրդակցություններ անցկացնելու համար, հաղորդում է ՀՀ նախագահի մամուլի ծառայությունը:

Հանդիպման ընթացքում քննարկվեցին նաեւ երկկողմ հարաբերությունների հետագա ակտիվացման մասնավորապես, ինքնաթիռային երկրորդ չվերթի կազմակերպման, ինչող շաբաթ ՀՀ պատվիրակության Թավրիզ կատարելիք այցելության եւ իրանական պատվիրակության Երեւան ժամանելուն առնչվող հարցեր:

ՀՀ փոխնախագահն ու Իրանի Իսլամական Հանրապետության հավատարմատարն անդրադարձան նաեւ Իրանի տարածքով ավիանավթի փոխադրումը կազմակերպելու, երկու երկրների իրավաբանական ու ֆիզիկական անձանց միջեւ ծագած տարաձայնությունների հաղթահարման մեխանիզմների մշակման մի շարք այլ խնդիրների: Պարոն Սոբհանին առաջ քաշեց հայ-իրանական միջազգային համագործակցության ակտիվացմանը վերաբերող առանձին հարցեր: ■

Բոստոն

Նույն օրը ժ. 11:40-ին պրն. Շուգարյանը մամուլի ասուլիս տվեց Ուոթըրթաունի Հայկական գրադարանի եւ թանգարանի շենքում, որին մասնակցում էին թղթակիցներ, հայկական կուսակցությունների եւ տարբեր կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:

Եղան բազմաթիվ հարց ու պատասխաններ, որոնք հիմնականում վերաբերում էին Հայաստանի եւ Ղարաբաղի փոխհարաբերություններին, Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը, առաջիկա ձմեռային դժվարությունները հաղթահարելուն, ԱՄՆ կառավարության հետ դեսպանատան հարաբերություններին:

Պրն. Շուգարյանը նշեց, թե Ղարաբաղի հարցն այսօր էլ մնում է դեսպանատան եւ ամերիկյան կառավարության միջեւ քննարկումների հիմնական առարկան, եւ թե Մ. Նահանգների դերը Ղարաբաղի հարցով ցայսօր չեզոք եւ դրական է եղել:

Հայաստան-Ղարաբաղ կեցվածքների տարբերությունները պրն. Շուգարյանը որակեց տեխնիկական բնույթի, որոնք հիմնականում վերաբերում են միջազգային միջնորդությանը եւ հարթվելու վրա են: «Հայաստանը իր ազդեցությունը Ղարաբաղի վրա ուժեղացրեց այն ժամանակ, երբ Ղարաբաղը շատ հեռու գնաց ինքնապաշտպանության իր գործողությունների մեջ», ասաց նա:

Ինչ վերաբերում է ձմռան դժվարությունները հաղթահարելուն, դեսպանը շնորհակալություն հայտնեց ամերիկահայության անցյալ տարվա օգնության համար, հետո հայտնեց, թե կառավարությունն այժմվանից նախապատրաստվում է դրան եւ արդեն ամբարել է ռուսական քանակությամբ ուժանյութ եւ

Ռ. Շուգարյան. ԱՄՆ-Ի ԴԻՐՔՈՐՈՇՈՒՄԸ ԴՐԱԿԱՆ Է

Քեմբրիջ-Երեւան քույր քաղաքների ընկերակցության կազմակերպությամբ սեպտեմբերի 25-ին Բոստոն ժամանեց ԱՄՆ-ում Հայաստանի Հանրապետության դեսպան Ռուբեն Շուգարյանը տիկնոջ, դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Տիգրան Սարգսյանի եւ դեսպանատան անձնակազմի մեջ Սիլվիա Մուխտարյան-Փարսեղցի ընկերակցությամբ:

սննդամթերք:

Մեակվող սահմանադրություններ տարբերակներին անդրադառնալով, դեսպանը նշեց, թե ժողովուրդն իր քվեով պիտի որոշի, թե ո՞ր սահմանադրությունն է ուզում: Եւ այդ մեկը՝ հանրաքվեն, պիտի լինի Հայաստանի ժողովրդավարացման վկայագիրը:

Նույն օրը, երեկոյան ժամը 7:30-ին, Բելմոնթի Հայ Ավետարանական առաջին եկեղեցում դեսպան Շուգարյանը հրապարակային ելույթ ունեցավ հանրության առջեւ, ներկայացնելով Հայաստանի ներկա կացությունը եւ ծանոթացնելով դեսպանատան կատարած եւ կատարելիք աշխատանքներին: Նա հաստկապես կարեւորեց դեսպանատան կապերի զարգացումը ԱՄՆ-ի հայաշատ քաղաքների հետ:

Այդ օրը հատկանշական էր նաեւ նրանով, որ քաղաքի տարբեր սրահներում տեղի էին ունենում խրախճանքներ՝ նվիրված Հայաստանի անկախության 2-րդ տարեդարձին: Այդ առթիվ Թեքեյան մշակութային միության Բոստոնի մասնաճյուղը Ուոթըրթաունի Ս. Հակոբ եկեղեցու սրահում կազմակերպել էր պարահանդես: Ժամը 9:30-ին պրն. Շուգարյանը իր տիկնոջ եւ դեսպանատան աշխատակիցների հետ այցելեց սրահ:

Երկուշաբթի, սեպտեմբերի 27-ին, ժ. 4:00-ին դեսպանը այցելեց «Պայքար» հաստատություն:

Համեստ հյուրասիրության սեղանի շուրջ նրան եւ անձնակազմին ողջույնի խոսք ուղղեց Արեւելյան Ամերիկայի եւ Կանադայի ՌԱԿ շրջանային վարչության ատենապետ Վաչե Ղազարյանը, ապա ծանոթացրեց ներկաների հետ, որոնց թվում էին ԹՄՄ-ի ատենապետ դոկտ. Գեւորգ Քեշիշյանը, Armenian Mirror Spectator շաբաթաթերթի խմբագիր Արա Գալայճյանը, «Պայքար» ամսագրի խմբագիր Գրիգոր Քյոսեյանը, «Պայքար» հաստատության տնօրեն Միհրան Մինասյանը, ԹՄՄ-ի փոխ-քարտուղար Գեւորգ Մարաշլյանը եւ ՌԱԿ Բոստոնի Բեյ-Սթեյթ Ծովիկյան ակումբի ատենապետ Սարգիս Գավլաքյանը:

Ընթացիկ հարցերի քննարկումներ եղան Վ. Ղազարյանի, դոկտ. Գ. Քեշիշյանի եւ դեսպան Շուգարյանի միջեւ: Բոլորն էլ կողմնակից էին դեսպանատան եւ ՌԱԿ-ի միջեւ կապերի առավել զարգացման եւ միասնական գործունեության ի շահ ազգային մեր անկախ պետության կայացման ու բարգավաճման:

ՍԱՐԳԻՍ ԳԱՎԼԱՔՅԱՆ
Մեր սեփ. թղթակից, Բոստոն

Կրթություն

Ուսանողական խնդիրները ուսանողի հոգսն են

Այս տարվա ուսանողների համաժողով կոնֆերանսի ժամանակ ընդունվեց որոշում, որի համաձայն առանձնացան դասախոսների եւ աշխատողների արհմիությունը եւ ուսանողական արհմիությունը: Այսինքն, ստեղծվեց մի կազմակերպություն, որը պիտի զբաղվի ուսանողության սոցիալական, կենցաղային, առօրյան ու հանգիստը կազմակերպելու հարցերով:

Աշխատանքները սկսելով ապրիլի 27-ից, արհմիությունը հենվել է նախկին կազմակերպության քայքայված նյութատեխնիկական բազայի եւ լուծարված կառուցվածքային կազմի վրա:

9000 անդամից բաղկացած կազմակերպությունն ունի խորհուրդ, որին մասնակցում են երկուական ուսանող ամեն ֆակուլտետից եւ արհմիութենական կոմիտե, որն աշխատում է վերականգնել միայն անվամբ գոյություն ունեցող կառուցվածքային օղակները:

Ինչպես նշեց արհմիության նախագահ Էմին Երիցյանը, արդեն գործում է ակումբային համակարգը, ուսախմբերի եւ ինստիտուտների երեք խումբ, «Բայրոնյան» ակումբը, շատով կգործի նաեւ կամերային նվագախումբը, լուծվել են մի շարք սոցիալական հարցեր:

Արհմիության ուժերով ամառվա ընթացքում գործել է Դիլիջանի առողջարանը, վերջինիս ուղեգիրը ուսանողությունը ձեռք է բերել ամբողջ գումարի 38 տոկոսի չափով միայն, որը նույնիսկ նախկին սոցիալական համակարգի հետ համեմատած շատ ցածր է: Ուսանողությանը նման հանգստով ապահովելու համար արհմիությունը կապվել է նաեւ առանձին կազմակերպությունների հետ:

Նորաստեղծ կազմակերպությունն ունի մի շարք չլուծված հարցեր, որոնք պայմանավորված են արհմիություն-վարչակազմ փոխհարաբերությամբ:

Գործելով առանձին, ուսանողական արհմիությունը ստացել է օրինական գրանցում, ճյուղային արհմիության պայմանագիր եւ պատրաստվում է մոտ ժամանակներս մեծ ձեռնարկի մեջ մտնել վարչակազմի հետ՝ լուծելու կազմակերպության տարածքի, կապի եւ տրանսպորտի հարցերը:

Նոյեմբերի սկզբներին սպասվում է բուհերի նորաստեղծ ուսանողական արհմիությունների հանրապետական խորհրդակցություն, որտեղ պետք է քննարկվեն բարձրագույն կրթական համակարգի օրենսդրական հիմքերը, ուսանողների սոցիալական հարցեր եւ այլն:

Խորհրդակցությունը կընթանա երկու փուլով. առաջինը բուհերում, երկրորդը՝ հանրապետական խորհրդում:

Հուսանք, որ ուսանողի հոգսերը կհոգան գոնե ուսանողական կազմակերպությունները:

ԱՐԵՎԻԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Թբիլիսիում առայժմ հաց կա: Ինչպես հայտնի է դարձել Պոստֆակտում գործակալության թղթակցին Վրաստանի հացամթերքների պետական կորպորացիայում, այժմ Թբիլիսիում թխվում է ավելի շատ հաց, քան պետք է: Ինչպես հայտնել է կորպորացիայի նախագահ Օմար Կացիտաձեն, անհրաժեշտ է անհապաղ լուծել փոխերի պահպանության հարցը, քանի որ վերջին օրերին հաճախակիացել են հարձակումները հացի գործարանների եւ հացի մեքենաների վրա: Չնայած դրան, օրական 20 տոննա հաց ուղարկվում է արեւմտի գոտի: Կացիտաձեի խոսքերով, առաջիկա ամիսներին 5 հազար տոննա ալյուր Բաքուից կհասցվի Թբիլիսի:

ՆՏ

Հայաստանն օգնում է Վրաստանի փախստականներին

Վրաց-աբխազական հակամարտության հետեւանքով հազարավոր փախստականներ են ապաստանել բարձրլեռնային Սվանեթիայում, որտեղ նրանց սպառնում են սովն ու ցրտահարությունը: Վրաստանի իշխանությունները ուղղաթիռներով փորձում են այդ մարդկանց տեղափոխել այլ վայրեր: Սակայն տեխնիկայի պակասի պատճառով մեծ դժվարություններ են առաջացել:

ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայությունից հայտնեցին, որ Հայաստանի կառավարությունն օգնության ձեռք մեկնեց: Անցած ուրբաթ օրվանից Սվանեթիայում է գտնվում հայկական երկու ուղղաթիռ՝ Թ. Ալավերդյանի եւ Ա. Մարտիրոսյանի ղեկավարած անձնակազմերը: Երեւանցի օդաչուները, հաղթահարելով եղանակի հարուցած դժվարությունները, արդեն փոխադրել են ավելի քան երկու հազար մարդ՝ հիմնականում երեխաների, կանանց եւ ծերերի: Միայն դրանով չի սահմանափակվում Հայաստանի մարդասիրական օգնությունը Վրաստանի փախստականներին: Հայաստանի Կարմիր խաչի միությունն արդեն կազմել է չորս բեռնատար ավտոմեքենաներից մի շարասյուն, որը պատրաստվում է ուղեւորվել Վրաստան: Դրանք փախստականներին կհասցնեն շուրջ 10 մլն. ռուբլու սաք հագուստ, 4 մլն. ռուբլու տեղական արտադրության մանկական սնունդ, շուրջ 30 մլն. ռուբլու դեղորայք, անհրաժեշտ այլ իրեր:

ՆՏ

Թբիլիսիի քաղաքային տրանսպորտի վարձը մեծացել է միանգամից չորս անգամ: Հոկտեմբերի 6-ից մետրոյի եւ տրոլեյբուսի ուղեւորները 5-ի փոխարեն կվճարեն 20 կուպոն:

ՆՏ

Բաքու

Փարիզը օգնում է Բաքվին

Ադրբեջանի արտգործնախարար Հասան Հասանովին ուղղած ուղերձում Ֆրանսիայի արտգործնախարարը հավաստիացրել է, որ Ֆրանսիան մտադիր է աշխատել եւս նպաստավորել իր ջանքերը ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորմանը, հարգելով Ադրբեջանի ամբողջականությունը, ինչպես նաեւ շնորհավորել Հասանովին արտգործնախարարի պաշտոնին նշանակվելու կապակցությամբ: Փարիզից հատուկ ինքնաթիռ է ժամանել Բաքու, ադրբեջանցի փախստականներին բերելով մարդասիրական օգնություն: Ադրբեջանի արտգործնախարարությունից հաղորդել են, որ ՄԱԿ-ի փախստականների գծով գերագույն կոմիսարիատի գծով ֆրանսիական կառավարությունն արդեն երրորդ օգնությունն է ուղարկում: Ֆրանսիական ինքնաթիռը Ադրբեջան է հասցրել 11 տ կաթի փոշի, 20 տ մսի պահածո եւ 5 տ կարագ:

ԻՖ

Խուզարկություններ եւ ձերբակալություններ Էլչիբեյի բնակարանում

Բաքվի շրջաններից մեկի ոստիկանության աշխատակիցները խուզարկել են Ադրբեջանի նախկին նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյի բնակարանը, որտեղ Էլչիբեյն ապրել էր մի քանի տարի, նախքան նախագահ ընտրվելը: Ադրբեջանի ընդդիմադիր Ազգային ճակատի լրատվական կենտրոնի տեղեկատվության համաձայն, բնակարանում կալանավորվել են Էլչիբեյի երկու զարմիկները: Լրատվական կենտրոնը հաղորդել է նաեւ, որ նույն օրը կալանավորվել է Էլչիբեյի թիկնապահը: Բաքվի ոստիկանությունում հաստատել են խուզարկության եւ ձերբակալության փաստը, բայց ժխտել են, որ ձերբակալվածները Էլչիբեյի բարեկամներն են: Էլչիբեյը վերջերս հայտնել է, որ անօրինական է համարում հոկտեմբերի 3-ի նախագահական ընտրությունները եւ մտադիր է պայքարել «սահմանադրական կարգերի» վերականգնման համար:

ԻՖ

Թբիլիսի

Վրաստանն աջակցում է Ելցինին

Վրաստանի արտգործնախարար Չիխվաձեն գոհունակություն է հայտնել Ռուսաստանում ժողովրդավարական ուժերի հաղթանակի առթիվ: Թբիլիսիում Ռուսաստանի դեսպան Վլադիմիր Չեմենկոյի հետ հանդիպման ընթացքում Վրաստանի արտգործնախարարը նշել է, որ վրացական ղեկավարությունը տարաձայնություններ չի ունեցել Ռուսաստանի դեմքերը քննարկելիս: Վրաստանը, նրա խոսքերով, աջակցում է Բորիս Ելցինին եւ նրա կողմնակիցներին: Նախարարը հույս է հայտնել, որ Ռուսաստանի եւ Վրաստանի միջեւ հարաբերությունները կզարգանան բարիդրացիական սկզբունքներով:

ԻՖ

Էդուարդ Շեւարդնաձեի հրամանագիրը

Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեն հրահանգել է կազմավորել պետական հանձնաժողով, որը զբաղվելու է Աբխազիայում վրաց բնակչության տեղահանման փաստերի հավաքումով, հետագայում միջազգային դատարանին ներկայացնելու նպատակով: Հանձնաժողովին կից գործելու է վրացական եւ արտասահմանյան փորձագետներից կազմված մի խումբ:

ԻՖ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ԵԹՈՎՊԻԱ

Հոկտեմբերի 10-ին, ժամը 11-ին, Հայաստանի Ամերիկյան Համալսարանի փոքր դահլիճում կկայանա ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ԵԹՈՎՊԻԱ բարեկամության ընկերության հիմնադիր ժողովը: Հրավիրվում են բոլոր ցանկացողները, հատկապես այն անձինք, ովքեր ժամանակին աշխատել են Եթովպիայում: Տեղեկությունների համար կարող եք զանգահարել 261778 հեռախոսով:

Նախաձեռնող խումբ

Հարց

Տարածք չկա՞, թե չի հասնում

1992 թ. նոյեմբերի 18-ից Հայաստանում գրանցվել է Հայաստանի բազմազավակների «Շիրազ» բարեգործական միությունը, որն իր առջեւ խնդիր է դրել ծառայել Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի գենոֆոնդի պահպանման, բազմացման, դաստիարակության, սոցիալ-տնտեսական հրատապ եւ այլ հարցերի արդարացի լուծման գործընթացին:

Բնականաբար, այդ գործընթացին լիարժեք մասնակցելու համար անհրաժեշտ են համապատասխան պայմաններ, որոնց առկայությամբ միությունը կարողանա իրագործել իր ծրագրերը: Սակայն, ինչպես պարզվում է «Շիրազ» բարեգործական միության՝ մեզ հասցեագրված դիմում-խնդրանքից, կազմակերպությունը մինչեւ այժմ չունի մշտական աշխատատեղ, գրասենյակ եւ ծրագրերի իրականացման համար անհրաժեշտ մյուս պայմաններ, իսկ այն ատյաններում, ուր նրանք դիմել են, այնքան էլ բարեհաճությամբ չեն ընդունում նրանց առաջարկներն ու խնդիրները: «Տարածք ստանալու խնդրանքով մեր կողմից բազմիցս գրություն է ղրկվել Երեւանի քաղաքային խորհուրդ եւ ոչ բնակելի ֆոնդերի վարչություն», նշվում է մեզ հասցեագրված դիմումի մեջ: «Պատասխանները եղել են նույնանշան եւ անբավարար»: Քաղխորհրդի առաջարկով միությունն ինքն է ձեռնամուխ եղել ազատ տարածք փնտրելուն, որից հետո վերստին գրավոր դիմել է քաղխորհուրդ եւ հայտնել ազատ տարածքների ստույգ հասցեները. «Էլոու» էլեկտրոնային ծառայությունների կենտրոն (Ախտամյան փողոց 18, Շահումյանի շրջան), թիվ 30 բնակելի շենքի առաջին հարկը, ոչ բնակելի (Բաղրամյան պողոտա 30, Արաբկիրի շրջան): Սակայն «Շիրազ» միության գտած տարածքները հատկացվել են այլոց, իսկ «Շիրազ» բարեգործականը նորից ստիպված դիմել է քաղխորհուրդ, այս անգամ նրա նախագահությանը, «խնդրելով նաեւ, որ մեր ներկայացուցիչը մասնակցի նիստին, ինչը մերժվել է»: Նիստի ավարտից հետո իբրեւ պատասխան բանավոր հայտնվել է, որ փնտրեն նոր տարածքներ եւ հայտնեն քաղխորհրդին:

Հայտնի է, որ այսօր շատ կրպակատերեր ու ընդհատակյա խանութներ են նախանձելիորեն հաջողացնում տարածք գտնել: Գուցե նրանք հատուկ մեթո՞դ ունեն: Իսկ «Շիրազ» բազմազավակների բարեգործական միությունը դեռ չի՞ տիրապետում դրան:

Համենայն դեպս, «քաղաքային իշխանությունների կողմից անբավարար պատասխան ստանալու դեպքում Հայաստանի բազմազավակների միությունը ստիպված կլինի բազմազավակ ընտանիքների (30 հազարից ավելի ընտանիք) մասնակցությամբ կազմակերպել նստացույց եւ ձեռնարկել համապատասխան միջոցներ»: «Ազգ»

1991 թ. մարտ ամսին բացվել է Խարկով քաղաքի «Հայք» ակումբը, որը դարձել է այդ քաղաքի հայության հավաքատեղին: Ակումբի տնօրեն Ա. Սարգսյանի կարծիքով, այն պետք է վերածել հայ մշակութային կենտրոնի, իր բոլոր ծառայություններով՝ լեզվի պահպանություն, կարիքավոր հայ ընտանիքների օգնություն, աշխատանքի տեղավորում, մշակույթի պահպանում եւ այլն: «Հայքը», չունենալով սեփական շենք եւ հովանավոր, վարձակալել է «Յունոուս» ակումբի փոքր դահլիճը եւ իր ուժերով մարում է ծախսերը: Խիստ խորհրդանշական անդամավճարները չեն բավարարում ակումբի գործունեությանը, ուստի դրան կից «Հայք» համույթը իր համերգներից ստացած ողջ գումարը տրամադրում է ակումբին: «Հայքը» լինելով ծանր պայմաններում, իր փոքրիկ լուման է ներդնում Հայաստանի օգնության գործում: Չնայած ակումբը տաք հագուստներ է ուղարկել Ղարաբաղ: Թեեւ ակումբում շատ ծառայություններ չկան, կապված ֆինանսական դժվարությունների հետ, սակայն կա հայկական ոգի, լեզու, երաժշտություն, այս ամենը ոգեշնչում են իր լեզվին ու հողին օտար մշակույթին կառչող հայությանը: «Հայքը» հրավիրում է հայ գործարար մարդկանց օգնելու հայապահպան գործունեությանը եւ «Հայքը» դարձնելու խարիսխը եւ Հայաստանը կապող օղակ, Հայաստանի համար այս ծանր պայմաններում: ՍՈՆԱ ՍԱՆՈՒԿՅԱՆ

Երեւան

ՔԱՂԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ՓՈՐՁՈՒՄ Է ԼՈՒԾԵԼ ՔՎՈՐՈՒՄԻ ՀԱՐՑԸ

Երեւանի քաղաքային խորհուրդը քվորումի բացակայության պատճառով երկար ժամանակ չի կարողանում կարգավորել աշխատանքները: Դեռ անցած՝ 5-րդ նստաշրջանից շարունակվող այս «հիվանդությունն» իրեն զգացնել է տալիս նաեւ 6-րդ նստաշրջանում, որն իր գումարման օրվանից քվորումի բացակայության պատճառով մինչեւ այժմ հազիվ է հաստատել նստաշրջանի օրակարգը:

Պատգամավորների նիստի չհաճախելու եւ ընդհանրապես քվորումի բացակայության հարցերը շոշափվեցին երեկ լրագրողների ու քաղխորհրդի նախագահության, խորհրդի հանձնաժողովների ու խմբակցությունների ներկայացուցիչների հանդիպման ժամանակ:

Հանդիպումն այնքան էլ նոր բացահայտումներ չարեց, եթե չհաշվենք, որ եւս մի անգամ նշվեցին պատճառներ, որոնք պատգամավորներին ստիպում են կամ առիթ ու հնարավորություն են տալիս բացակայել նստաշրջաններից եւ կազմալուծել խորհրդի աշխատանքը:

Երքաղխորհրդի պատգամավորական 200 տեղերից այսօր զբաղված են 178-ը, ընդ որում, այդ տեղերը, քանի որ քվորում չի ապահովվում, ըստ էության ինչ-որ տեղ նաեւ ձեւականորեն են զբաղված: Ինչեւէ, այս 178-ից 49 պատգամավորներ տնօրեններ, շրջխորհրդի ու վարչության պետեր են, 32-ը՝ քաղխորհրդի եւ շրջխորհուրդների գործկոմների աշխատակիցներ, 17-ը ոչ մի տեղ չեն աշխատում, 4-ը ԳԽ պատգամավորներ են, 9-ը՝ դասախոսներ եւ այլն:

Խորհրդի կազմի այս բազմազանությունը նշում ենք այն պատճառով, որ ինչ-որ տեղ նաեւ դրա մեջ է թաքնված քվորումի բացակայության հիմքը: Իսկ ընդհանրապես, իբրեւ «սաբոտաժային» պատճառ նշվում է նաեւ այն, որ օրենքները (մասնավորապես տեղական ինքնակառավարման մասին օրենքը) անկատար են, որ պատգամավորները աշխատում են հասարակական կարգով, որ հնարավոր չի լինում համատեղել հիմնական աշխատանքը խորհրդի աշխատանքների հետ, զարմանալիորեն տրանսպորտն ու տեղեկատվությունը եւս խանգարում են, որ պատգամավորները մասնակցեն նիստին, թեեւ նիստի սկիզբը ժամը 11-ին է, իսկ սկսվում է 12-ն անց, երբ հաջողվում է:

Այնուամենայնիվ, այս պատճառներն ու պատճառաբանությունները եղել են ու մնում են, նշվել են ու նշվում են, իսկ հայտնի չէ, թե ի վերջո հնարավո՞ր է, որ քաղխորհրդում դանակը ոսկորին հասնի ու քաղխորհրդի փոխարեն գոյանա մի այլ խորհուրդ կամ մարմին: Համենայնդեպս, այդպիսի մտադրություններ ու նաեւ առաջարկություններ կան ու հետո էլ չեն բացառվում: Մանավանդ, քաղխորհրդի այսօրվա այսօրինակ «արգասաբեր» գործունեության ֆոնի վրա: Իսկ թե ինչպիսին է այդ գործունեությունը, այս անգամ այդ հարցին պատասխանենք, ներկայացնելով այն պատասխանը, որ մեր հարցին տվեց հանդիպմանը մասնակցող քաղխորհրդի մշտական եւ էթիկայի հարցերի հանձնաժողովի նախագահը. թե քանի որ օրենքն անկատար է, այդ օրենքով ստեղծված խորհուրդն էլ անկատար է, եւ, բնականաբար, աշխատանքն էլ անկատար է: «Ազգ»

Ամերիկա

Մրցույթ լավագույն նախագծի համար

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Անթիլիասական թեմի Առաջնորդարանի մի հաղորդագրությունից իմանում ենք, որ Հայաստանում այն հայտարարել էր մրցույթ «Մեծ եղեռնը եւ հայ ժողովրդի վերածնունդը խորհրդանշող Մայր Հայաստան» հուշարձանի կառուցման նպատակով: Այս առթիվ Միսրոպ արք. Աշճյանի հովանավորությամբ օգոստոսի 25-ից սեպտեմբերի 1-ը Հայաստանի ճարտարապետների տանը կազմակերպվել էր ցուցահանդես, որին մասնակցեցին 85 արվեստագետներ: Քննիչ հանձնաժողովը տեղում հավանություն տվեց 10 աշխատանքների, որոնք Սրբազան հայրը իր հետ տարավ ԱՄՆ:

Մեկ այլ քննիչ հանձնաժողով՝ նախագահությամբ Սրբազան հոր եւ մասնակցությամբ Նարեկ վրդ. Ալեմեզյանի, Օնիկ Մարաշլյանի, Վահագն Հովնանյանի, Այրիս Փափազյանի եւ Սարգիս Օհանեսյանի, սեպտեմբերի 23-ին քննարկեց ընտրված 10 գործերը եւ հանգեց հետեւյալ վերջնական որոշման՝ 1-ին մրցանակը շնորհվեց Փյունիկին (1200 դոլար), երկրորդը՝ Սեւանա խաչքարին (600 դոլար), իսկ երրորդ մրցանակը «Շղարշապատված խորանին» (300 դոլար): Միաժամանակ որոշվեց «Փյունիկը» կառուցել Նյու Ջերզիի Սրբոց Վարդանանց եկեղեցու կողքին, Բրգըն Քաունթիում, որտեղ Հայաստանում [illegible] հետո այն պիտի գրավի իր մնայուն տեղը: «Ազգ»

Ուղիղ կապի ծուռումուռ միջանցքները

Արդեն շուրջ երկու ամիս է, ինչ հայկական հեռուստատեսության «Մայրաքաղաք» ստեղծագործական խմբի ջանքերով ամեն չորեքշաբթի եթեր է հեռարձակվում «Ուղիղ կապ» հաղորդումը: Առաջին հայացքից հաղորդման նպատակը պարզ է՝ ժողովուրդը «դեմով» կճանաչի հանրապետության քաղաքային պաշտոնյաներին եւ հնարավորություն կունենա հեռախոսով ցանկացած հարցն ուղղել նրանց, իսկ վերջիններս կարող են ելույթ ունենալ հեռուստաէկրանից, խոսել իրենց արած կամ չարած գործի մասին, ներկայացնել հեռանկարային ծրագրերը, երկարաշունչ նախադասություններով խոսել օբյեկտիվ եւ սուբյեկտիվ պատճառների մասին եւ այլն: Անհասկանալի է թերեւս միայն «Ազգ», «Երկիր» եւ «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթերից հրավիրվող լրագրողների դերը, որոնք, ինչպես ենթադրվում է, պետք է հանրությանն ի տես հարցախեղդ անեն հերթական «զոհին», սակայն ավելի հաճախ պարզապես հանդիսանում են այն ֆոնը, որի վրա իշխանությունների ներկայացուցիչները հերթական ծանրումեծ ելույթներն են ունենում՝ պաշտպանված «եթերային պարկեշտություն» կոչվող շղարշով ու հաղորդավարի՝ լրագրողներին ուղղված «դուք չարաշահում եք մեր իրավասությունները» գիլյոտինային արտահայտության մշտական սպառնալիքով:

Եւ իսկապես, արժե՞ արդյոք նման հաղորդում ունենալ եւ լրագրողներին ստիպել մեր անտրանսպորտ գոյության ծանր պայմաններում երեկոյան ժամերին հասնել հեռուստակայան՝ գիշերվա ժամը 12-ին ասված գիշի ինչպես տուն հասնելու հեռանկարով, երբ լրագրողները կարող են պարզապես գրավոր ներկայացնել իրենց հարցերը եւ հանգիստ միանալ հեռուստադիտողներին: Մանավանդ որ հաղորդման համար նախատեսված ժամանակը թույլ չի տալիս իսկապես երկխոսության վերածել հաղորդումը: Լրագրողները հասցնում են հազիվ մեկ-երկու հարց տալ, իսկ մնացած ժամանակ պարզ ունկնդրի դեր են: Մեր պաշտոնյաներն էլ, ասված տվել, չի խնայել, կարող են մի հարցի շուրջ ժամերով խոսել եւ այդպես էլ ոչինչ չասել: Եթե եթերային ժամանակը չի բավականացնում, գուցե իմաստ ունի հաղորդումը կազմակերպել երկու շաբաթը մեկ անգամ՝ փոխարենն ավելացնելով հաղորդման եթերային ժամանակը: Թե չէ փորձը ցույց է տալիս, որ որպես կանոն եթերային ժամանակը սպառվում է հենց այն ժամանակ, երբ եւ լրագրողները, եւ հյուրը նոր-նոր սկսում են «տաքանալ», եւ պատահական չէ, որ իսկական երկխոսությունը սկսվում է հաղորդումից հետո:

Մի հանգամանք եւս՝ եթե հյուրը նախօրոք տեղյակ է լինում ուղիղ կապի մասին եւ համապատասխան թվերով ու պատճառաբանություններով զինված՝ կազմ ու պատրաստ ներկայանում է ստուդիա, ապա թերթերից հրավիրված լրագրողները բավականին ուշ են տեղեկանում հաղորդման կազմակերպիչների կողմից իրենց համար նախատեսված հերթական զրուցակցի ինքնության մասին եւ պարզապես ժամանակ չեն ունենում համապատասխանաբար «զինվել փաստերով»: Սա նույնպես իր հերթին ազդում է հաղորդման վրա, մանավանդ որ հաղորդման կազմակերպիչները չգիտես ինչու թերթերի խմբագրությունների հետ չեն խորհրդակցում, թե ում պետք է հրավիրել հաջորդ անգամ:

Հաղորդաշարի գաղափարն ինքնին լավն է: Ուստի ցավալի է, որ նման «փոքրիկ» կազմակերպչական թերությունների պատճառով այն կարող է պատշաճ ընդունելություն չգտնել հեռուստադիտողների մոտ: Տվյալ դեպքում հրավիրված լրագրողներն ու հաղորդման կազմակերպիչները գործընկերներ են, եւ գուցե համատե՞ղ մտածենք, թե ինչպես կարելի է հաղորդումն ավելի հետաքրքիր ու գրավիչ դարձնել: Թե չէ ձանձրալի է, չէ՞, միացնում ես հեռուստացույցն ու... նորից նույն բանը՝ ինչ-որ մեկը խոսում է, մյուսները լսում են, եւ ոչինչ չի փոխվում:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Լոս Անջելես

Սասուն Պասկեւիչյանի «Հայաստանը»

13 տարվա բացակայությունից հետո Երեւանում է գտնվում Լոս Անջելեսի «Հայաստան» հեռուստատեսության ղեկավար Սասուն Պասկեւիչյանը՝ մասնագիտությամբ շինարար ինժեներ, 70-ականների հայտնի երգահան, որի երգերը խորհրդային Հայաստանում արգելվեցին 1980-ին, հեղինակի ԱՄՆ տեղափոխվելուց անմիջապես հետո:

Լոս Անջելեսում գործում է հայկական 3 հեռուստաընկերություն: Դրանցից մեկը բացառապես կոմերցիոն հարցերով է զբաղված (եթերի ժամանակն առնում են հիմնականում գովազդները), երկրորդը ՀՅԴ «Հորիզոն» հեռուստաժամն է: «Հայաստանը» անկախ հեռուստատեսություն է, որի մեկժամյա առաջին հաղորդումները տրվել են 1989-ին: Այնուհետեւ «Հայաստանը» եթեր է արձակվել շաբաթական երկու ժամով, ապա երեք: Ծրագիրը հաղորդվում է կաբելային համակարգով՝ անվճար, հայերեն: Ունի մոտ 120 հազարանոց լսարան (զուտ հայկական): Նախատեսված է Լոս Անջելեսի խիտ հայաբնակ թաղամասերի համար (հատկապես Գլենդեյլի եւ Հոլիվուդի):

«Միանգամից ասեմ, որ սա ինձ համար բիզնես չէ, այլ մի միջոց, որը պիտի համախմբի լոսանջելեսահայությանը, մասնավորապես մտավորականությանը, եւ այդ ուժերն ուղղի ի նպաստ Հայաստանի», ասում է պրն. Պասկեւիչյանը:

Հեռուստաժամի երկրորդ մշտական աշխատակցուհին մանկապատանեկան հաղորդումների խմբագիր Գայանե Դավթյան-Պասկեւիչյանն է (մասնագիտությամբ բանասեր): Մշտական այլ աշխատակիցներ ունենալ թույլ չի տալիս ֆինանսական վիճակը: Հեռուստաժամը գործում է զուտ տնօրենի անձնական ֆինանսների հաշվին (ամսական միայն 10 հազ. դոլար փոխանցվում է հաղորդիչ կայանին): Հաղորդումը պատրաստելու բոլոր աշխատանքները՝ նկարահանումից մինչեւ մոնտաժ ու հնչյունագրում, իրականացնում է պրն. Պասկեւիչյանը՝ շաբաթական 7-օրյա եւ օրական 18-ժամյա լարված աշխատանքով: «Պարտք է, երբ Հայաստանում լինեի, գուցե ինձ ներգրավեի ղարաբաղյան պայքարի մեջ, եւ ինձ ֆիդայի եմ համարում այստեղ՝ Լոս Անջելեսում»:

Ծրագրերում տեղ են գտնում ամեն տեսակի հաղորդումներ, լուրեր, քաղաքական, մշակութային, մարզական հաղորդումներ, բանավեճեր, հարցազրույցներ: Հատկապես կարեւորվում են մանկական հաղորդումները.

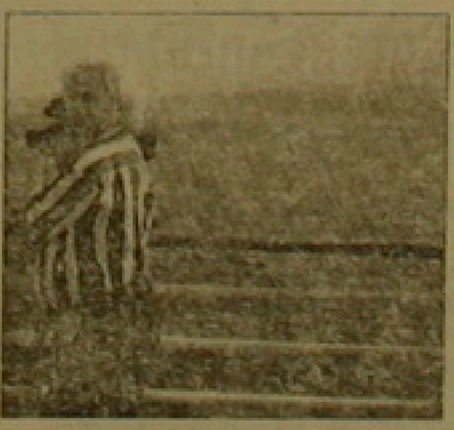

Լուրեր տրամադրում է «Նոր օր» թերթը, նախկինում նաեւ «Ասպարեզը»: Դրանք հաղորդվում են առանց մեկնաբանությունների, չնայած եթերը պարբերաբար տրամադրվում է ամենատարբեր քաղաքական կուսակցությունների ներկայացուցիչների, եւ դրանք հեռարձակվում են առանց խմբագրական միջամտության:

Սասուն Պասկեւիչյանը հավատում է «Հայաստան» հեռուստաժամին. «Երբ ինչ-որ չափով զգայի, որ գործս հեռուստատեսությունում տանում եմ տեղ, անհապաղ կվերադառնամ Երեւան»:

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ համերգասրահ

Հոկտեմբերի 12-ին տեղի կունենա ջութակի երաժշտության երեկո: Հանդես կգա միջազգային մրցույթի դափնեկիր Հրայր Հարությունյանը: Պրոֆեսորներ Հրայր Բոզդանյանի (Երեւան) եւ Լեոնիդ Կոգանի (Մոսկվա) սան Հրայր Հարությունյանը [illegible] համերգներ է տվել նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններում, արտասահմանյան շուրջ 10 երկրներում: Համերգի բազմազան ծրագիրն ընդգրկվում է Բեթհովենի թիվ 1 եւ Գրիգի թիվ 3 սոնատները՝ գրված ջութակի եւ դաշնամուրի համար (դաշնակահար՝ Երեւանի կոնսերվատորիայի դոցենտ Իգոր Յանկրյան): Երեւանում առաջին անգամ կհնչեն Պիեռի Շոստակովիչի երեք զուգանվագները՝ 2 ջութակի ու դաշնամուրի համար (կատարմանը կմասնակցի Պավլիկ Հարությունյանը): Ծրագրի զարդն են կազմում ջութակի նվագացանկի ճանաչված գործեր՝ Էդուարդ Բաղդասարյանի Ռապսոդիան, [illegible] «Իմպրովիզացիա ժողովրդական սյուիտից», Քամիլ Սեն Սանսի «Ինտրոդուկցիա եւ ռոնդո կապրիչչիոզո» վիրտուոզային պիեսը: Համերգը նվիրվում է պրոֆեսոր Հրայր Բոզդանյանի հիշատակին:

Համերգի սկիզբը ժ. 16-ին: Տոմսերը վաճառվում են:

Հոկտեմբերի 13-ին՝ համերգ դպրոցականների համար (Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախումբ՝ Գեւորգ Մուրադյանի ղեկավարությամբ): Սկիզբը ժ. 16-ին:

Ուշադրություն, հարգելի երաժշտասերներ, հոկտեմբերի 14-ին կայանալիք Լորիս Ճգնավորյանի հեղինակային երեկոն հետաձգվում է: Տոմսերը կարելի է վերադարձնել «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահի տոմսարկղում:

digitised by A.R.A.R.@

Ջրացանց

ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ՀՈՒՍԱԼԻՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՆՈՐ ՏԱՐԲԵՐԱԿ

Էներգետիկական ճգնաժամից բացի, Հայաստանում գոյություն ունի նաեւ ջրի «սով»: Բնակչությունը աճում է, հետեւաբար մեծանում է նաեւ ջրի պահանջը, իսկ պաշարները սահմանափակ են: Օգտագործվող ջրերն անհավասարաչափ են տեղաբաշխված: Հիմնականում մատակարարներն են գետերը, լճերը, ջրամբարները, ստորգետնյա ջրերը եւ աղբյուրները: Դրանք բոլորն էլ սնվում են տեղումներից: Հայաստանում տարեկան տեղումները միջին հաշվով կազմում են (400-500 մմ): Ընդ որում, 500-600 մետր բարձրության վրա դրանք նվազում են մինչեւ 200-300 մմ, իսկ լեռնային շրջաններում 3000-4000 մետր բարձրության վրա, աճում են եւ հասնում մինչեւ 800-1200 մմ:

Գետերի գումարային հոսքը կազմում է մոտ երեք միլիարդ խմ կամ 100 խմ վայրկյանում: Սեւանա լիճը մինչեւ ջրի մակարդակի իջնելը պարունակում էր մոտ 55 միլիարդ խմ ջուր, իսկ այժմ կազմում է 36 միլիարդ խմ: Մեզանում գոյություն ունեն նաեւ փոքրիկ ջրամբարներ (արհեստական եւ բնական): Մեր հանրապետությունում գնահատված են բնական աղբյուրների ջրերը, որոնց թիվը հասնում է 8000-ի: Սկսել ենք օգտագործել նաեւ ստորգետնյա ջրերը: Հանրապետությունը խմելու ջրի խիստ սակավություն է զգում, ուստի մեզ համար ջրի խնայողությունն առաջնային նշանակություն ունի:

Բնական ջրերը պարունակում են տարբեր տեսակի խառնուրդներ: Ջրի որակը պայմանավորվում է ֆիզիկական, քիմիական, մանրէաբանական եւ կենսաբանական հատկություններով: Ֆիզիկական հատկություններից են ջրի ջերմաստիճանը, գույնը, համը, հոտը, թափանցիկությունը, պղտորությունը, ջրի տեսակարար կշիռը եւ եռման ու սառեցման ջերմաստիճանները:

Ջրի քիմիական հատկությունները պայմանավորված են լուծված աղերի, թթուների եւ գազերի պարունակությամբ: Մանրէաբանական հատկությունները պայմանավորվում են ջրի մեջ գտնված մանրէների տեսակներով եւ քանակությամբ, իսկ կենսաբանական հատկությունները՝ բուսական եւ կենդանական օրգանիզմների առկայությամբ:

Ջրի որակը պարզելու համար արվում են ջրի նմուշների ֆիզիկական, քիմիական, մանրէաբանական եւ կենսաբանական անալիզներ: Ջրի պղտորությունը պայմանավորվում է օրգանական եւ անօրգանական ծագում ունեցող նյութերի առկայությամբ: Ջրի հոտը որոշում են հոտառության միջոցով, իսկ գույնը՝ փորձարկվող ջրի գույնը համեմատելով թորած անգույն ջրի հետ: Ջրի համը պայմանավորվում է աղերի, թթուների ու գազերի պարունակությամբ: Անդուր համ զգացվում է նատրիումի, մագնեզիումի, երկաթի, ծծմբաթթվի եւ այլ աղերի, թթուների եւ գազերի մեծ պարունակության դեպքում: Ջրի կոշտությունը պայմանավորվում է հիմնականում կալցիումի եւ մագնեզիումի լուծված աղերի պարունակությամբ: Բնական ջրերը սովորաբար պարունակում են ածխաթթու (CO_2), թթվածին (O_2) եւ ծծմբաջրածին (H_2S) գազերը: Ածխաթթու եւ թթվածին գազերից խմելու ջրի որակը չի վատանում, սակայն դրանք քայքայում են մետաղյա խողովակները: Ծծմբաջրածին գազը ջրին տալիս է անդուր հոտ:

Ազոտ պարունակող միացությունների (HNO_3, HNO_2, NH_3) առկայությունը սովորաբար ցույց է տալիս ջրի կեղտոտումը օրգանական նյութերով: Ազոտական թթվի (HNO_3) առկայությունը (առանց ազոտային թթվի եւ ամիակի) ցույց է տալիս, որ օրգանական նյութերը քայքայվել են: Այդպիսի ջրերը խմելու եւ տնտեսական կարիքների համար չեն օգտագործվում:

Ջրի որակի նկատմամբ եղած պահանջները, կախված նրա նշանակությունից, տարբեր են: Բոլորից խիստ պահանջներ ներկայացվում են խմելու ջրի նկատմամբ, որը պետք է լինի թափանցիկ, անգույն, առանց զգալի համի եւ հոտի: Ջրի ջերմաստիճանը պետք է լինի 6-15°C եւ չպետք է պարունակի սահմանված չափերից ավելի վտանգավոր օրգանական հանքային նյութեր ու աղեր, թթուներ, գազեր եւ մանրէներ: Գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակման համար եւ այլ արտադրական ձեռնարկություններում օգտագործվող ջրի պահանջվող որակը կախված է արտադրության տեսակից: ՋԷԿ-երի եւ կաթսայատների համար օգտագործվող ջուրը պետք է լինի մաքուր, չպետք է պարունակի մեխանիկական խառնուրդներ, հանքային թթուներ, ծծմբաջրածին, յուղեր, ճարպեր եւ այլ օրգանական նյութեր:

Ջրամատակարարման նպատակով ցանկացած աղբյուրի օգտագործման հարցը լուծելիս անալիզների արդյունքների ու որակական նորմաների համեմատության հիման վրա որոշում են ջրի որակի բարելավման միջոցառումներ:

Բնության մեջ հազվադեպ է պատահում, երբ աղբյուրի ջրի որակը լրիվ չափով բավարարում է սպառողների պահանջներին: Ջրի որակի նկատմամբ եղած պահանջները սովորաբար բավարարում են ստորերկրյա ջրերը, երբ նրանք չեն պարունակում մեծ քանակությամբ աղեր եւ կեղտոտված չեն կեղտաջրերով: Հայաստանում ջրամատակարարման նպատակով սովորաբար օգտագործում են ստորերկրյա ջրեր, որոնց մեծ մասի որակը բավարարում է սպառողների հիմնական պահանջները առանց արհեստական մաքրման, բացի այն դեպքերից, երբ ջուրն աղբյուրներից մինչեւ բնակավայրեր տեղափոխելիս ճանապարհին կեղտոտվում է օրգանական նյութերով: Այդպիսի դեպքերում բավարարվում են միայն վարակազերծումով, որը կատարվում է քլորի միջոցով:

Ջրի որակի լավացումը կատարվում է հատուկ մաքրման կայաններում, որտեղ հաջորդաբար տեղի են ունենում հետեւյալ գործողությունները՝ նախնական զտում, պարզեցում, կոագուլյացիա, ֆիլտրացիա, վարակազերծում, դեգազացիա, հոտազրկում, երկաթազրկում եւ անալիզացում: Առաջին 5-ը սովորաբար կիրառվում են, երբ օգտագործվում են մակերեւութային ջրեր, մյուսները՝ անհրաժեշտության դեպքում, կախված առանձին նյութերի պարունակությունից:

Միջազգային նորմաներով յուրաքանչյուր մարդու անհրաժեշտ է օրական 200-ից 500 լիտր ջուր, որից միջին հաշվով 2 լիտրը խմելու, իսկ մնացածը՝ արտաքին օգտագործման համար: Հետեւաբար տարվա ընթացքում մեկ մարդուն անհրաժեշտ է 200 խմ ջուր, այդ թվում խմելու համար մինչեւ 1 խմ:

Մեզ մոտ այդ երկու միանգամայն տարբեր նպատակներով օգտագործվող ջուրը վերցվում է մեկ ընդհանուր ավազանից: Մինչդեռ խմելու եւ կենցաղային նպատակների ջրերին միանգամայն տարբեր պահանջներ են ներկայացվում: Խմելու ջուրը պետք է մաքրված լինի ինչպես ֆիզիկապես ու քիմիապես, այնպես էլ կենսաբանական տեսակետից, իսկ կենցաղային նպատակների համար օգտագործվող ջուրը բավական է, որ մաքրվի միայն ֆիզիկապես: Ցավոք, մեր բնակարաններ մղվող ամբողջ ջուրն է (անկախ օգտագործման նպատակներից) մաքրվում եւ հասցվում խմելու համար: Իսկ դրա վրա ծախսվում են հսկայական միջոցներ:

Ժամանակը չէ՞ արդյոք, որ մենք անցնենք բնակարաններին տրվող ջրի անջատ եղանակին՝ երբ խմելու եւ կենցաղային ջրերն առանձին գծերով են տրվում:

Երեւանի բնակչությանն ստանում է վայրկյանում 11,5 խմ ջուր ինչպես խմելու, այնպես էլ կենցաղային նպատակներով օգտագործելու համար: Մեկ տարում այդ թիվը կհասնի մոտ 363 միլիոն խմ, որն ամբողջությամբ մաքրվում եւ հասցվում է խմելու ջրի աստիճանին:

Վերը շարադրվածից պարզ երեւում է, որ ջրամատակարարման անջատ տարբերակի դեպքում հսկայական միջոցներ կտնտեսվեն, որոնք կարելի է օգտագործել ջրամատակարարման նոր գծեր անցկացնելու համար: Անջատ ջրամատակարարման դեպքում կխնայվեն ոչ միայն ֆինանսական ու տեխնիկական միջոցները, այլեւ կտնտեսվի մեծ քանակությամբ ջուր, որն այնքան մեծ նշանակություն ունի ջրասակավ մեր հանրապետության համար:

Ցանկալի է, որ նոր եղանակը ամենից առաջ կիրառվի գտնի առեղծի գոտում: Քանի որ այն նոր է կառուցապատվում, ծախսն անհամեմատ քիչ կլինի:

ՄԱՆՈՒԿ ՊԱՊԻԿՅԱՆ
Երեւանի Նախագծային ինստիտուտի գլխավոր ինժեներ

ՍՏԵՓԱՆ ՊԱՊԻԿՅԱՆ
Էներգետիկայի հայկական գիտահետազոտական ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող

Մայրաքաղաք

Ամենասարսափելին, այնուամենայնիվ, դարձյալ առեւտրի բնագավառն է: Հատկապես «կոմերցիոն» կոչվող առեւտուրը: Կոմերցիոն նշանակում է առեւտրային: Առեւտրային առեւտուր, այսինքն, առեւտրի քառակուսին: Նրանք շատ հնարամիտ են, այդ «առեւտրային առեւտրականները»: Նրանք գիտեն իրենց հեշտորեն աղրանքների գներն ինչպես արհեստականորեն բարձրացնել, կեղծ շրջափակումներ կամ «վրացական քաղաքական» կազմակերպել, մարդասիրական օգնությունն առանց վախենալու վաճառել:

Եւ ահա այդ «առեւտրային առեւտրականների» վերջին նվաճումը: Նրանք կարողացել են սլաքավոր կշեռքներն այնպես «կարգավորել», որ 850 գրամը կշռեն-հռչակեն որպես մեկ կիլոգրամ՝ դեռ տպավորություն թողնելով, թե շատ խղճով ու մի բան էլ «բոլ-բոլ» են կշռել: Նրանցից առավել համեստները բավարարվում են 900 գրամը մեկ կիլոգրամին հավասարեցնելով: Եւ այդպիսիներին պետք է արժանին հատուցել: Չէ՞ որ կարող էին 800 կամ 700 գրամը կիլոգրամի տեղ անցկացնել, բայց չեն անում, որովհետեւ դեռ մի քիչ խիղճ ունեն:

Փաստաթղթավոր կամ համազգեստավոր ստուգողներից նրանք, բնականաբար, չեն վախենում: Այդպիսիք կամ չկան, կամ կաշառված են, կամ էլ կվախենան զոհ դառնալ «առեւտրային մաֆիայի» հետ: Ուստի անմտություն է ուսիկան հրավիրելը, խանութի տնօրենին զանգահարելը, առեւտրի բնագավառի պատասխանատուներին դիմելը...

Իսկ դու, գնորդ, երբ կասկածում ես եւ ուզում ստուգել սլաքավոր կշեռքի ճշգրտությունը, պետք է նկատի ունենաս հետեւյալ հանգամանքները: Վաճառողից մի պահանջիր կշեռքը ստուգել: Նա կամ ձեռքի աննկատ շարժումով կուղղի կշեռքը, հետո կստուգի՝ ինչ էլ մեղադրելով զրպարտության համար, կամ կհրաժարվի ստուգել՝ արհամարհաբար առաջարկելով ուրիշից առեւտուր անել, կամ էլ գլխից այնպիսի մի օգնության կշտամբեն իրենց գործընկեր-բախտակիցները:

Լավագույն դեպքում ապրանքդ հետ կվերցնեն կամ մի պտղունց կավելացնեն՝ իբրեւ «փեշքեշ»:

Զգուշացեք սլաքավոր կշեռքներից

Երեւանում 1 կիլոգրամը հավասար է 850 գրամի

Այսօր գործածությունից դուրս է եկել կոպեկը, իսկ ռուբլին արդեն հավասար է հինգ տարի առաջվա մեկ տասնորդական կոպեկին: Այսինքն, այսօրվա հազար ռուբլին հազիվ հավասար է առաջվա մեկ ռուբլուն: Առաջվա ամենամեծ թղթադրամը՝ հարյուրանոցը, այսօր վճարունակ չէ անգամ «փախփխ» ավտոբուսի համար, որ առաջ արժեր 10 կոպեկ: Այսօր ուսուցիչը գործադուլ է անում, աշակերտն ու ուսանողը՝ դասադուլ, իսկ անհաջողակ դիմորդը՝ հացադուլ... Ծույլիկները պարապելու փոխարեն մայթերին նստելով ուսանող են դառնում եւ հինգ տարի գլուխ պահելով՝ բարձրագույն ուսումնական հաստատության վկայական ստանում ու փորձանք դառնում հասարակության համար: Ահա թե ինչու հիմա ամենուր վխտում են անտաղանդ ճարտարապետները, տգետ տնտեսագետները, անգրագետ լրագրողները, բուժել չիմացող բժիշկները, լսողությունից զուրկ երաժիշտները, հող չտեսած գյուղատնտեսները, թվաբանություն չիմացող հաշվապահները...

Հարստանիք կարծի, որ մոտանաս գնորդի քո իրավունքն էլ, առեւտուրն էլ, տան ճանապարհն էլ:

Գնած ապրանքի քաշը մի այլ սլաքավոր կշեռքով ստուգելն անիմաստ է, որովհետեւ գրեթե բոլոր կշեռքներն են սխալ: Իսկ երբ հաջողվի գտնել ճիշտ կշեռք, դրա տերը քեզ կխնդրի իր մոտ չստուգել, այլապես մյուս կշեռքների տերերն իր վրա կռիվ կգան՝ իրենց «ծախելու», իրենց «պադդերժկա» չանելու, հատանքին հակառակ գնալու, միամիտ ոչխար լինելու համար:

Գնած ապրանքների քաշը կարելի է ստուգել շուկայի լծակավոր կշեռքներով: Բայց վերադառնալ եւ բերակշռածը պահանջել բավական բարդ է եւ վտանգավոր: Նախ, ոչ ոք չի ընդունի, որ քո ստուգածն ավելի վստահելի է, քան իրենց կշռածը: Երբ փորձես կռվել, նրանց առնեն, հանգամանքները նույնն են լինելու:

Կշեռքը ստուգելու միայն մի ձեւ կա: Պետք է կիլոյանոց կշռաքարն անձնկատ դնել կշեռքի մեծ թասին: Երբ կշեռքը ցույց տվեց ուղիղ մեկ կիլոգրամ, ուրեմն ճշգրիտ է: Իսկ եթե ցույց տվեց ավել, ուրեմն թերակշռում է:

Համոզվելուց հետո, որ կշեռքը սխալ է, ինքներդ որոշեք՝ ճշգրտությո՞ւն պահանջել, սուս ու փուս հեռանա՞լ, թե՞ հաշտվել այդ տխուր հանգամանքի հետ:

Առաջին հնարավոր որոշումը բավական անհուսալի է, որովհետեւ եթե անգամ դրական արդյունքի հասնեք, ապա կկորցնեք ձեր շատ ավելի բանկ նյարդային էներգիան:

Երկրորդ որոշման դեպքում կկորցնեք ձեր ժամանակը՝ չշահելով ոչինչ, քանի որ ձեզ անհրաժեշտ ապրանքն ի վերջո որտեղից էլ առնեք, հանգամանքները նույնն են լինելու:

Ցավոք, մնում է երրորդ հնարավոր որոշումը՝ հաշտվել այն մտքի հետ, որ մեզ մոտ միջազգային չափանիշներով 850 գրամը հավասար է մեկ կիլոգրամի, որ աշխարհում հայտնվել է կշռի նոր միավոր՝ հայաստանյան կիլոն, որ հավասար է միջազգային 850 գրամին: Պետք է հաշտվել այն հանգամանքի հետ, որ կիլոգրամանոց կշռաքարերը մեր սլաքավոր կշեռքներով կշռում են 1150 գրամ, ուստի ձեր գնած ապրանքը դրանց համաձայն լինել չի կարող, այլ միջազգային չափանիշներով ամեն կիլոյի հաշվով պետք է 150 գրամ պակաս լինի:

Այդ հաշվողականությունը նույնն է, եթե ընդունենք, որ դուք որոշ ապրանքներ առնում եք ոչ թե այն գնով, ինչ գրված է գնապիտակին կամ ասում է վաճառողը, այլ 15 տոկոսով թանկ: Այսինքն, 1000 ռուբլի գնահատվող շաքարավազը նստում է 1150 ռուբլի, 2500 ռուբլիանոց կարագը՝ 2875 ռուբլի եւ այլն: Սա իրողություն է, որին պետք է ընթանումով մոտենալ, այլապես ունեցածդ էլ կկտանգվի. ունեցածդ առողջությունը, ազատությունը, անկախությունը, նույնիսկ կյանքը:

Բայց ինչպե՞ս մեղադրես այդ խեղճ առեւտրականներին: Չէ՞ որ նրանք ստիպված են այդպես անում: Բավական է մի քանի ավազակներ խախտեն իրենց կշեռքները, մյուսներն էլ ստիպված դիմում են դիմել նույն քայլին, որպեսզի չկորցնեն ձեռներեց ավազակների այդ ավազակությունը, այլապես նրանք արագորեն կխուսափեն իրենց հաշվին: Իսկ երբ բոլորն են խաբում, նույնն է, թե ոչ ոք չի խաբում: Պարզապես դա նշանակում է, որ կիլոգրամն է կրճատվում: Մնում է, որ բերբերում ժամանակ առ ժամանակ տեղեկացնեն ոչ միայն ռուբլու արժեզրկման, այլեւ կիլոյի կրճատման չափի մասին:

Իսկ երբ հաջողվի գտնել ազնիվ «կոմերցիոններին», խորհուրդ ենք տալիս նրա տեղն ասել ձեր բոլոր ծանոթներին ու բարեկամներին, որպեսզի այդ ազնիվ առեւտրականի գործերը բարգավաճեն, որպեսզի այդ բացառությունը կամաց-կամաց օրինաչափություն դառնա:

Եւ վատ չէր լինի, երբ ճիշտ կշեռքների վրա (երբ այդպիսիք կան) ցուցանակ փակցվեր. «Կշեռքը ճիշտ է»:

ՀԱՅԿ ՉԱՐՅԱՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Առեւտրական գործունեությամբ զբաղվող սեփականատերերի տնտեսական եւ իրավական շահերի պաշտպանությամբ, ինչպես նաեւ նման շահերի գործունեությամբ եղած դժվարությունները հաղթահարելու նպատակով Հայաստանում ստեղծվում է «Վաճառականների միությունը»:

Նրանք, ովքեր կցանկանան անդամակցել կազմակերպության հիմնադիր համագումարին, կարող են զանգահարել 23-89-70, 23-59-57, 23-82-89 հեռախոսներով, ժամը 10:00-16:00:

Պայմանները Ձեր ցանկությամբ:

digitised by A.R.A.R.@

Հայց

ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԴԻՄԱԿ ԵՐՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԻ ՀԱՄԱՐ

Ստորեւ մեր ուշադրությանն ենք ներկայացնում Իրանի ընդդիմության օրգան «Քեյհան» շաբաթաթերթում տպագրված «Մենք երրորդ աշխարհի մտածելակերպ ունենք» խորագիրը կրող հոդվածը, որոշ կրճատումներով: Հոդվածում արտացոլված մտքերն ու արծարծված հարցերը, թեկուզ եւ տեղ-տեղ պարզունակ, խիստ բնութագրական են նաեւ մեր ժողովրդի համար եւ համահունչ մեր իրականությանը: Հոդվածի հեղինակը քաղաքագետ, «Քեյհան» շաբաթաթերթի մեկնաբան Քերամաթ Փուրդոլբանն է, որը տասնյակ տարիներ ապրում եւ աշխատում է Եվրոպայում: Հոդվածում նա նշել է. «Երրորդ աշխարհցիները գերադասում են արեւմուտքցիների գրածները եւ ասածները սեփականից»: Թեպետ մենք արդեն չորրորդ կամ հինգերորդ աշխարհին ենք պատկանում, այսուհանդերձ այդ միտքը խիստ բնութագրական է մեր հոգեբանության համար: Հուսով ենք, հոդվածը հետաքրքրությամբ կընթերցվի:

Աշխարհի զարգացած արդյունաբերական երկրները այնպիսի նպատակներ են հետապնդում, որոնք ապահովում եւ երաշխավորում են իրենց գերադասությունը եւ տիրապետությունը: Իսկ երբ այդ միջոցին երրորդ աշխարհի երկրները որեւէ կերպ շահում են, ապա դա միանգամայն պատահական է եւ բնավ էլ չի բխում այդ երկրների մարդասիրական եւ բարյացակամ զգացումներից: Ամենավատ ստրկատերերը նույնիսկ լավ էին կերակրում իրենց ստրուկներին, քանի որ հյուծված ստրուկը բանի պետք չէր:

Իմ խորը համոզմամբ, նրանց գործողությունները հիմնված են միմիայն երկու կարեւոր գործոնների վրա. հզորությունը եւ դա գործադրելու հարցում համարձակությունը: Երրորդ աշխարհի եւ Արեւմուտքի շահերը որպես օրինաչափություն չեն համընկնում, այդ է վկայում «Վաշինգտոն պոստ» օրաթերթի վերջին համարներից մեկում տպագրված հոդվածը, որի հեղինակը վկայակոչելով քաղաքական ղեկավարներին, նախկին պաշտոնյաներին, համալսարանականներին եւ ԱՄՆ անցյալ ու ներկա քաղաքագետների տեսակետները, նշում է, որ Կենտրոնական Ամերիկայում անցյալ ամբողջ ժամանակաընթացքում ԱՄՆ քաղաքականության ուշադրության կենտրոնում եղել են ռազմական հարցերը, իսկ ինչ վերաբերում է այդ երկրներում ժողովրդավարական կառույցներ հաստատելուն, որոնք ի վիճակի կլինեին քաղաքական կայունություն ստեղծել եւ հասարակությանը կմղեին առաջ, այն երբեք ուշադրության չի արժանացել: Ըստ վերոհիշյալ աղբյուրների, ԱՄՆ կառավարությունը ավելի շատ ուշադրություն է դարձրել այդ երկրների վարչակարգերի ժողովրդավարության արտաքին կողմին, որպեսզի այդ երկրների խորհրդարաններին կարողանար համոզել հաստատելու ռազմական օգնությունների կամ այլ հարցերի նախագծեր: Այնինչ դրածոներին այդ երկրներում թույլ էր տալիս անտեսել ժողովրդավարական կառույցները, երբ անհրաժեշտ են համարում, եւ վարվել, ինչպես ճիշտ են գտնում:

Ուստի երբ Աֆղանստանի ապստամբները Արեւմուտքի հովանավորությունը ստացան, երբ Իրաքի քրդերը պաշտպանվում են Արեւմուտքի կողմից Թուրքիայի համագործակցությամբ, ապա նպատակը ոչ ժողովրդավարության հաստատումն է, ոչ էլ ազատության պարգեւելը շրջանին կամ էլ աշխարհի ցանկացած վայրին: Այստեղ պարզապես քուրդ ղեկավարները խրախուսվում են իրենց անջատողական գործողությունները շարունակելու համար:

Դեռեւս անցյալից մեր՝ երրորդ աշխարհի հոգեբանության մեջ արմատավորվել է, որ երրորդ աշխարհցիները գերադասում են արեւմուտքցիների գրածները եւ ասածները սեփականից: Ցավոք, նման հիացմունքը, ավելի ճիշտ անձնատրությունը, ավերիչ հետեւանքներ ունի:

Արեւմտյան երկրներում բնակվող երրորդ աշխարհի մարդիկ արագ են արեւմուտքցի դառնում: Օրինակ, հենց լոնդոնյան «Քեյհանը» շատ հաճախ Քրիստափոր Կոլումբոսին հասցեագրված անտեղի գովեստները փոխառնելով տպագրում է:

Մյուս կողմից, «Քեյհանը» իր 1992 թ. նոյեմբերի 5-ի համարում ընդարձակ հարցազրույց էր տպագրել խաղաղության Նոբելյան մրցանակակիր տիկին Ռիգո Բերտա Մենչուի հետ, ուր տիկ. Մենչուն խոսելով ացտեկների քաղաքակրթության ոչնչացման մասին, Կոլումբոսի «որդիների» ձեռքով, նշում է, որ 1963 թ., երբ գեներալ Այզենհաուերը այլեւս նախագահ չէր, ասաց, որ Գվատեմալայի 1952 թ. հեղաշրջումը ղեկավարվում էր ԱՄՆ-ի կողմից, նպատակը կոմունիզմի վտանգից ազատվելն էր: Այդ հեղաշրջման հետեւանքով 300 հազար գվատեմալացիներ Կոլումբոսի «որդիների» կողմից եղեռնի ենթարկվեցին: Հեղաշրջման հեղինակները հողային բարեփոխումների օրենքները չեղյալ հայտարարեցին ի շահ ամերիկյան «Յունայթըդ ֆրուտ» ընկերության:

Ցավոք, նման մտածելակերպ ունեցողների մեջ քիչ չեն մեր հայրենակիցները: 1991 թ., երբ Արեւմուտքը կործանիչ հարվածներ էր հասցնում Իրաքին, մեր հայրենակիցներից մեկը «Քեյհան» շաբաթաթերթում գրեց. «Ալժիրի պատերազմի հերոսները գլխավորում են ֆրանսիական զինված ուժերը», եւ ավելացրեց. «գեներալ Միշել Ռոք ժուֆերը 1956-59 թթ. Ալժիրում կռվել է եւ Լեգիոն դ'Նոր շքանշանի արժանացել, այժմ Սաուդյան Արաբիայում տեղակայված ֆրանսիական ուժերի հրամանատարն է»: Պատմությանը ծանոթ մարդիկ գիտեն, որ 1956-59 թթ. (եւ դրանից հետո էլ) Ֆրանսիան ճնշում էր Ալժիրի ազատագրական շարժումը, քանի որ նրանք ցանկանում էին ազատվել ֆրանսիական գաղութատիրական լծից, ուստի այդ կռիվների հերոս լինելը նշանակում է Ալժիրի ժողովրդին մորթահան անել:

Մեկ այլ հայտնի իրանցի մտավորական, որն անցյալում Իրանում հրատարակում էր նշանավոր շաբաթաթերթերից մեկը («Ռոշանֆեքր»), մեծ համակրանք էր տածում Նապոլեոն Բոնապարտի նկատմամբ. շաբաթաթերթի համարներից մեկի շապիկին Նապոլեոնի մեծադիր գունավոր պատկերն էր տպել, իսկ հանդեսի ներսում ընդարձակ մի հոդվածով գովաբանել էր մեծ աշխարհակալին, որը մեկ ակնթարթում 8 հազար եգիպտացիների ընկղմեց Միջերկրականում: Իսկ Լուվրի հարստությունների մեծ մասը Նապոլեոնի կողոպտած հարստություններն են Եգիպտոսից: Բոլոր ազգերն ունեն իրենց հերոսները, որոնք ուրիշների համար ավելին չեն, քան նզովյալներ: Արդյոք ֆրանսիական գեներալը եւ Նապոլեոնը մեր՝ երրորդ աշխարհցիների համար է՞լ են հերոս:

Միջազգային աշխատանքի բաշխման առիթով, արեւմտյան կապիտալի ուժեղ հոսքի դրդապատճառը դեպի Մալայզիա, Մեքսիկա կամ Թայվան այդ երկրների բանվորներին աշխատանքով ապահովելը չէ, ոչ էլ այդ երկրների զարգացումը: Առիթը այդ երկրներում առկա էժան աշխատուժն է եւ համեմատաբար զարգացած տեխնոլոգիայի առկայությունը: Կապիտալների արտահանումը եւ արդյունքի ներմուծումը ավելի շատ շահույթ է բերում արեւմտյան ընկերություններին (ԱՄՆ-ում միայն բնակչության 20 տոկոսն է առեւտրական ընկերությունների փայատեր, բնակչության մնացած մասը դիտողի, սպառողի դերում է): Երբ Իրաքի քրդերը խրախուսվում են, որպեսզի ունենան իրենց անկախ երկիրը, երբ Սուդանի հարավային հատվածը այսօր դեռ չի համարվում Սուդանի անբաժանելի մասը, երբ Պարսից ծոցի կղզիները դեռեւս չունեն իրենց առավել հաստատուն տերը, ապա պատճառը ոչ այլ ինչ է, քան այն, որ 15 փոքր երկրներին վերահսկելը եւ միմյանց դեմ հանելը շատ ավելի դյուրին է, քան երկու առավել հզոր եւ կայուն երկրներին: Նման ուշադրության դրդապատճառը քաղաքական ազատությունների եւ ժողովրդավարության տարածումը չէ, քանի որ Սաուդյան Արաբիան, Զաիրը եւ Քուվեյթը այսօր ժողովրդավարությունից եւ հիմնական ազատություններից այնքան են հեռու, որքան Երկիրն Արեգակից:

Միացյալ եւ ամբողջական Հարավսլավիան տարածում էր եւ արտահանում, իհարկե, ոչ առաջակարգ «Յուգո» ավտոմեքենաներ, իսկ այսօր քայքայված Հարավսլավիան արտահանում է քաղաքական էմիգրանտներ եւ միտք, որն իր հայրենիքում այլեւս տեղ չունի: Այս երկրի փլուզման հետեւանքով ստեղծված անկախ Մակեդոնիան, որը մինչ այդ տարեկան 230 հազար կտոր հագուստեղեն էր արտահանում ԱՄՆ, այսօր ԱՄՆ-ի առեւտրի նախարարությունից տեղեկանում է, որ իրավունք ունի ԱՄՆ արտահանել միայն 80 հազար կտոր հագուստ: Արդյոք ուժը միասնության մե՞ջ չէ: Խ. Միությունը աշխարհի երկու գերուժերից մեկն էր, այսօր օգնություն է մուրում արդյունաբերական Ճապոնիայից: Ի դեպ, 7 «սուրբ» թիվը դարձյալ կերպարանափոխվել եւ նավթային յոթ քույրերի փոխարեն այսօր 7 արդյունաբերական երկիր է դարձել: Երբ կար ժամանակ, որ միայն նավթի հարցն էր քննարկվում, այսօր ամեն ինչն էլ քննարկման առարկա է:

Ընթացիկ տարվա Օսկարի մրցանակաբաշխության հանդիսության ժամանակ հաղթողներից մեկը կարեկցանքի արցունքներ թափելով Տիբեթի կալանքի մեջ գտնվող ժողովրդի համար, համաշխարհային հասարակայնությանը դիմելով խնդրում էր, որպեսզի ճնշում գործադրելով Չինաստանի վրա, նրան ստիպեն հրաժարվել Տիբեթից: Իսկ ե՞րբ է Տիբեթը Չինաստանից անկախ եղել:

Արեւմտյան երկրները գիտակցում են, որ փոքր միավորումների դարն արդեն անցել է: Այդ իսկ պատճառով նույնիսկ Թետչերին, որն արգելակում էր Անգլիայում Եվրոպայի դրամական համակարգին՝ ECU-ին միանալուն, ասպարեզից հեռացրին: Այսուհանդերձ, ԱՄՆ-ի արեւելյան շրջանի հեղինակավոր համալսարաններից մեկի ազգությամբ իրանցի գիտնական դասախոսներից մեկը ելույթ ունենալով հեռուստատեսությամբ, հաստատելով ԱՄՆ ներկա վարչակարգի քաղաքականությունը, նշում էր, որ Իրանին եւ Իրաքին պետք է միաժամանակ կարանտին անել, որպեսզի երկուսն էլ ծնկի գան: Մի այլ իրանցի դասախոս 1990 թ. Իրաքի վրա ԱՄՆ-ի հարձակման օրերին հեռուստատեսությամբ քարոզում էր, որ արաբական աշխարհի հասարակական կարծիքը ոչինչ չարժե, այն դատարկ աղմուկ-աղաղակ է:

Այն մարդկանց թվին, ովքեր կողմնակից էին Իրան-իրաքյան պատերազմի երկարացմանը, իր նշանակալի տեղն ունի Քիսինջերը (ԱՄՆ նախկին պետքարտուղար): Նա այն կարծիքին էր, որ զոհերը, կողմերից որին էլ պատկանելիս լինեն, իրենց օգտին են: Ըստ մի փաստաթղթի, որը Պենտագոնի կողմից հրապարակվեց 1992 թ., ԱՄՆ-ը ռազմական տեսակետից պետք է շարունակի մնալ որպես հզորագույն, քանզի աշխարհում այլեւս ոչ մի երկիր, ինչպես Երկրորդ համաշխարհայինից հետո Խ. Միությունը, չպետք է գլուխ բարձրացնի ԱՄՆ-ի դեմ եւ խանգարի նրան: «Ուոլ սթրիթ ջորնըլ» օրաթերթը (1992 թ. մարտ) «Խաղաղության ամերիկյան ձեւով» հոդվածում դժգոհություն է հայտնում Իրանի սպառազինության ծրագրի, Հյուսիսային Կորեայի ատոմականացման, Իրաքի դիմադրության, Հաֆեզ Ասադի գոյությանը Սիրիայում եւ Չինաստանի հզորության կապակցությամբ եւ պահանջում է բոլոր ծովահենների եւ հաստավիզների տապալումը: Այլ խոսքով, վերը նշված պարբերականը ցանկանում է աշխարհում միայն մեկ գերուժ լինի, որն իրեն արտոնյալ եւ միջազգային օրենքներից վեր կհամարի: Նման քմահաճույքների շարքին պետք է դասել Իրաքի վերջին ռմբակոծությունը, Իրաքի հարավի կարանտին անելը, միջազգային ազատ ջրերում նավերի ստուգումը, Վիետնամին ռազմատուգանք չվճարելը, պատճառաբանելով, իբր դեռեւս ռազմագերիների հարցը չի լուծվել, Միջազգային դատարանի վճռի անտեսումը Նիկարագուայի վերաբերյալ եւ այլն:

Իսկ ինչպե՞ս կարելի է այդ համառությանը, քմահաճույքին դեմն առնել: Միմիայն տնտեսական հզորությամբ եւ ոչ ռազմական: Օրինակ, Ճապոնիան առանց ռազմական ուժի հաստատուն կանգնած է ԱՄՆ-ի դիմաց եւ հանգիստ իր հարաբերություններն է ամրապնդում Խաղաղ օվկիանոսի ավազանի երկրների հետ: Եվրոպական հասարակայնությունը միասնական է իր իրավունքները պաշտպանելու հարցում:

Երրորդ աշխարհի մտավորականների պարտականությունն է միասնության տրամադրություն ներարկել երրորդ աշխարհի երկրների կիսամեռ մարմնին: Պետք է հասկացնել, որ երրորդ աշխարհի ժողովուրդները հնդկական, չինական, պակիստանյան, բրազիլական ապրանքներ գնեն, իսկ եթե ցանկանում են ճանապարհորդել, ապա թող ընտրեն Թայլանդը, Հնդկաստանը, Մեքսիկան եւ Կուբան:

Արեւմուտքում ապրելը դեռ չի նշանակում արեւմտյան մտածելակերպ ունենալ: Քաղաքական աշխարհի ամենածայրահեղական տարրերը ծնվել եւ ապրում են Արեւմուտքում: Անտարակույս, տեխնոլոգիայի առումով զարգացած է Արեւմուտքը, իսկ մշակույթի առումով ե՞ւս: Երկար տարիներ երրորդ աշխարհի կանայք իրենց նորածիններին դժկամությամբ էին կրծքով կերակրում, քանի որ Արեւմուտքում դա ընդունված չէր: Բանն այնտեղ էր հասել, որ նույնիսկ Նիգերիայում կանայք բողոքում էին կաթի փոշու անբավարարության համար: Այս պատմությունն այնքան ժամանակ շարունակվեց, մինչեւ որ պարզված եղավ. «առաջին» աշխարհի զարգացած կանայք գտնում են, որ մայրերն անձամբ կրծքով պետք է կերակրեն իրենց երեխաներին: Այժմ երրորդ աշխարհցիներն սկսել են հետեւել առաջին աշխարհի կանանց:

Արեւմուտքի ճնշումն այն աստիճան է եղել (իհարկե առաջներում), որ Ամերիկայի հնդկացիների երեխաները խաղի ժամանակ ցանկանում էին կովբոյի դերում հանդես գալ, իսկ սա հավասար է նրան, որ հրեա երեխան ցանկանա հիտլերյան Գերմանիայի զինվորի դեր կատարել: Երրորդ աշխարհի ամենառաջադեմ մտավորականներից մեկը, ծագումով պաղեստինցի, Կոլումբիայի համալսարանի դասախոս Էդվարդ Սայիդն է: Նա խիզախորեն պաշտպանում է երրորդ աշխարհի դիրքերը, բնավ էլ չամաչելով դրա համար: Իսկ երրորդ աշխարհի մտավորականությունը մեծ մասամբ միանգամայն արեւմտյան մտածելակերպ ունի եւ հանդես է գալիս Արեւմուտքի դիրքերից: Ես կարծում եմ, որ նման դիրքորոշումը բխում է սեփական մշակույթի թերագնահատումից, ստորացման եւ անճարակության զգացումից տիրապետող եւ գերադասելի տեխնոլոգիայի դիմաց:

Պատրաստեց
ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՋԱՆՅԱՆՑ

Սփյուռք

Վարդան Մամիկոնյանի նոր համերգը

Երիտասարդ դաշնակահար Վարդան Մամիկոնյանը սեպտեմբերի 10-ին Փասադենայի (Կալիֆորնիա) եկեղեցիներից մեկում հանդես եկավ նոր համերգով, որին ներկա էին շուրջ 2000 հանդիսականներ: Այն կազմակերպել էր «Համազգային»-ի երաժշտական հանձնախումբը: Ծրագրի մաս էին կազմում Չայկովսկու, Շուբերտի, Բաբաջանյանի, Շոպենի, Լիստի ստեղծագործությունները: Ինչպես հայտնում են սփյուռքահայ թերթերը, արվեստագետը մեծ տպավորություն է գործել ներկաների վրա:

Երիտասարդական շարժումների օրինակով

Ամերիկայի եւ Կանադայի երիտասարդական շարժումների օրինակով Գերմանիայի հայոց առաջնորդարանին հաջողվել է կազմել 2 սեռերի շուրջ 50 երիտասարդներից բաղկացած մի հանձնախումբ, որ կրում է «Հայ քրիստոնյա երիտասարդական կազմակերպություն» անունը: Այն իր նույնանուն մասնաճյուղերը պիտի ունենա տարբեր քաղաքներում եւ իր գործունեությունը առավելապես պիտի կենտրոնացնի Գերմանիայի հայոց առաջնորդության նպատակների իրագործման ուղղությամբ:

Հայ նկարիչների նոր ալբոմ

Առաջիկա ամսին Գրենոբլում (Ֆրանսիա) լույս պիտի տեսնի 19-20-րդ դարերի հայ նկարիչներին նվիրված մի հավաքածու: Այն ընդգրկելու է 26 անվանի նկարիչների 192 գունավոր տպագրությամբ գործեր: Ուշագրավն այն է, որ առաջին անգամ են հայրենի եւ սփյուռքահայ նշանավոր նկարիչները՝ Այվազովսկի, Սուրենյանց, Սարյան, Մինաս, Հակոբյան, Շահին, Գորկի, Գառզու, Ժանսեմ եւ ուրիշներ, ներկայացվում միասին: Ֆրանսերեն, հայերեն եւ անգլերեն լեզուներով հրատարակվող այս գիրքը պատրաստել է Հայաստանի Ազգային պատկերասրահի տնօրեն Շահեն Խաչատրյանը:

Ամենօրյա վարժարան Լիոնում

Ֆրանսիական այս քաղաքի Հայ առաքելական եկեղեցու միության վարչության հաղորդագրությունից տեղեկանում ենք, որ տեղի Սարգսյան-Փափազյան ամենօրյա վարժարանը, հիմնված 1988-ին, սեպտեմբերին 106 աշակերտներով սկսեց ուսումնական տարին՝ նախակրթարանի բաժնում ավելացնելով մեկ նոր դասարան: Տեղի անբավարարության պատճառով վարչությունը դպրոցին կից հողամաս է գնել՝ նոր շենք կառուցելու մտադրությամբ: Այսու Ազգային միության վարչությունը ֆրանսահայ գաղութին տեղեկացնում է, որ հանգանակություն է բացվել այս կենսական նպատակի համար՝ միաժամանակ ավելացնելով. «Անշուշտ, հավելյալ ճիգ մըն է պահանջվածը, երբ նկատի ունենանք Հայաստանի կարիքներուն առաջնահերթությունը: Բայց եւ այնպես, սփյուռքի նորահաս սերունդին համար նույնքան կարեւոր են մշակույթի փոխանցումը երաշխավորող առաջադրանքները»:

Մոնթե Մելքոնյանի անունով

Սեպտեմբերի 18-ին Կլամարում (Ֆրանսիա) կատարվեց Մոնթե Մելքոնյանի անվան սրահի բացումը: Վերջինս մասն է կազմելու 2 հազար քմ այն տարածության, որ ընդհանուր ծախքերով պիտի վերածվի հայկական կենտրոնի: Բացման արարողությանը ներկա էին նախաձեռնող միության նախագահ Թագվոր Գառակյոզյանը, բոլորին քաջածանոթ նախկին ռազմիկ Անդրե Սեֆերյանը, գեղեցիկ խաչքարի քանդակագործ Ռուբեն Եսայանը, Իսիի փոխքաղաքապետ Մ. Գառակյոզյանը, ապա կեսօրին ժամանած Հայաստանի Փարիզի գործակալ Վահան Տեր-Ղեւոնդյանը: Արարողությունից առաջ հիշյալ վայրն էր այցելել նաեւ Իսիի քաղաքապետ Սանտինին: Հավաքվածները ողջունելով հերոսի հիշատակը՝ միաժամանակ մաղթեցին, որ «իրարու հանդեպ հարգանքի սկզբունքով համերաշխ գործակցության մը վայր ըլլա բացվածը»: Լ. Լ.

digitised by A.R.A.R.@

Մոսկվա

Կոզիրեւ. ԳԽ վերացումը չի խանգարի

Քաղաքական ասպարեզից Գերագույն խորհրդի վերացումը «չի անդրադառնա ռուսական դիվանագիտության վրա, արտաքին քաղաքականությունը կմնա նույնը»: Այդ մասին «Իզվեստիա» թերթին տված հարցազրույցում հայտարարել է Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը: Խոսելով առաջնահերթ հիմնախնդիրների մասին, արտաքին քաղաքական գերատեսչության ղեկավարը առաջին հերթին նշել է իրական կենտրոնի բացակայությունը:

Նրա կարծիքով, «բոլոր փորձերով, բայց աղմկարար քաղաքական խմբերը, որոնք իրենց կենտրոն են անվանել, անփառունակ անհետացան, երբ սկսվեց ճգնաժամը: Նրանց մի մասը միացավ «կարմրադարչնագույններին», մյուսների կանխազգացողությունը դավաճանեց իրենց, եւ մասնակցեցին խռովությանը»:

Ալեքսանդր Ռուցկոյը, Քաղաքացիական միությունը` իր բազմաթիվ ղեկավարներով, Վալերի Զորկինը, Օլեգ Ռումյանցեւը, որոնք բոլորն էլ հավակնեցին ենթադրյալ կենտրոնի դերում, կարծում է Անդրեյ Կոզիրեւը: Նրա խոսքերով, այժմ, երբ այդ ենթադրյալ կենտրոնը բացահայտեց իրեն, պետք է ստեղծել իրական առողջ կենտրոն: «Նրա հիմքում կարող է հայտնվել կառավարության տնտեսական թեւը` եգոր Գայդարից մինչեւ Վիկտոր Չեռնոմիրդին, ինչը գործի եւ գիտության հաջող համադրություն կլիներ»: Անդրեյ Կոզիրեւը կարծում է նաեւ, որ ներկա դրությամբ «դաշտավարի կուսակցությունը» չի կարելի մոռանալ. «Նա ստանձնում է ազգայնական թափանցիկ հրահրել Ռուսաստանի սահմաններում: Մենք պետք է նրան հակադրենք ազնվական հզորությունը, որտեղ նաեւ դեռեւս չիդրացած այդ ուժերին, որոնք ի վերջո նոր պատերազմ կարող են հրահրել, հազարավոր զոհերի պատճառ դառնալ»: Խոսելով Աբխազիայի հակամարտության կարգավորման հիմնախնդրի մասին, Կոզիրեւը հայտարարեց, որ Ռուսաստանը «պետք է պահանջի արխազական կողմից վերադառնալ Սոչիի պայմանավորվածություններին` հանրապետության կարգավիճակի հարցը լուծելով խաղաղ ճանապարհով»: Նա ընդգծեց, որ «եթե այսօր թույլ տանք Վրաստանի փլուզումը, վաղը այդպիսի վտանգի առջեւ կկանգնի Ռուսաստանը»:

ԻՖ

Միջին Արեւելք

ՋԵՆՔԻ ՆԵՐՄՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ ԵՆ

Քուվեյթում լույս տեսնող «Ալ-Արաբի» ամսագրի օգոստոսյան համարում զետեղվել է հետաքրքիր թվերով լի մի հոդված, որում հեղինակը, հենվելով Ստոկհոլմի (Շվեդիա) Սիպրա ինստիտուտի ուսումնասիրության տվյալների վրա, անդրադառնում է վերջին 40 տարվա ընթացքում արաբական աշխարհում եւ հարակից շրջաններում ընթացող սպառազինության մրցավազքի պատճառներին եւ հետեւանքներին: Որոշ կրճատումներով հոդվածը ներկայացնում ենք ընթերցողներին:

Ինստիտուտի վերջին վիճակագրություններում մեջբերվել է, որ երրորդ աշխարհի զենքի ներմուծումները 16 անգամ բարձրացել են 1950 թ. եւ 1990 թ. միջեւ: Այդ ներմուծումները (որոնք գնահատվել են 1990 թ. գներով) 1950–55 թթ. կազմում էին 8 միլիարդ դոլար, իսկ 1986 թ. հասան 131 միլիարդ դոլարի: Ըստ որում, այդ բարձրացումները Հեռավոր Արեւելքում եղան 7 անգամ համեմատած առաջին փուլի (1950–55 թթ.) հետ, իսկ Հարավային Ասիայում` շուրջ 30 անգամ: Միջին Արեւելքի ներմուծումները համապատասխանաբար աճեցին 1.4 միլիարդ դոլարից մինչեւ 50.6 միլիարդ դոլարի: Այս թվերն ուշադրություն են գրավում եւ հարցեր առաջացնում` որտեղի՞ց, ինչի՞ց, ո՞ւր եւ ինչո՞ւ:

Զենքի շուկայում կան յոթ մեծեր, որոնցից հինգը Անվտանգության խորհրդի մշտական արդամների տերերն են: Չինաստանը զենքի շուկա մտավ 70-ական թվականների երկրորդ կեսին: Առաջնությունը 50-ական թվականներից պատկանում է չորս երկրների` Մեծ Բրիտանիա, Ֆրանսիա, Մ. Նահանգներ եւ ԽՍՀՄ:

Դա էր սկիզբը: Բայց ուսումնասիրելով Միջին Արեւելք հասնող զենքի խմբաքանակները (այդ 40 տարվա ընթացքում), կտեսնենք, որ առյուծի բաժինը, մոտավոր հաշվարկությամբ, վայելեցին երկու երկիր` ԱՄՆ-ը, որը Միջին Արեւելքին եւ Հյուսիսային Աֆրիկային վաճառեց շուրջ 96 միլիարդ դոլարի զենք, մինչդեռ ԽՍՀՄ-ը ծախեց 14 միլիարդ դոլարի:

Ակնհայտ էր մրցավազքը Մոսկվայի եւ Վաշինգտոնի միջեւ: Նրկուսի համար էլ ոսկե շրջանը 1976–80 թթ. էր: Վաշինգտոնը 29 միլիարդ դոլարի զենք ծախեց, իսկ Մոսկվան` 28 միլիարդ դոլարի: Բրիտանիան, որը 50-ական թթ. սկզբին գտնվում էր զենք արտահանողների առաջին տեղում, 80-ականների երկրորդ կեսին գրավեց հինգերորդ տեղը` ԽՍՀՄ-ից, ԱՄՆ-ից, Ֆրանսիայից եւ Չինաստանից հետո:

Թվերի հետաղած ընթերցումով կարող ենք թվարկել Միջին Արեւելքում կատարվողի նշանակությունը: 70-ականներին թռիչքի սկիզբն էր, իսկ 80-ական թթ. զինանոցները լցվեցին զենքերով: Շրջանի գնումները (1970–75) 52 միլիարդ դոլարի էին, հաջորդ հնգամյակում վերածվեցին 72 միլիարդ դոլարի, հետո (1980–85) ցատկեցին 80 միլիարդ դոլարի, իսկ հաջորդ հինգ տարիներին նվազեցին (Միջին Արեւելքի եւ Հյուսիս. Աֆրիկայի համար) 55 միլիարդ դոլարի:

Դա արտացոլում էր քաղաքական եւ տնտեսական իրողությունը, քանզի 70-ական թթ. առաջին կեսին տեղի ունեցավ արաբ-իսրայելական առճակատումը ի դեմս հոկտեմբերյան (1973 թ.) պատերազմի, որը միաժամանակ բացեց ԱՄՆ եւ ԽՍՀՄ զինապահեստների դռները: Այդ ժամանակահատվածում նավթի գները բարձրացան չորս անգամ, որը մի քանի երկրների դրդեց ստեղծել սեփական պաշտպանական ուժ: Դա գայթակղեց նաեւ զենք արտահանողներին, որ շահագործեն նավթի եկամուտները` շրջան զենք արտահանելու գործում: Այս երկու գործոնները բարձրացրին շրջան մտնող զենքի քանակն ու որակը: Այսպիսով, վերընթացը շարունակվեց, մինչեւ 80-ական թթ. առաջին կեսին հասավ գագաթնակետին, երբ տեղի ունեցավ Ծոցի առաջին պատերազմը Իրանի եւ Իրաքի միջեւ, եւ ամբողջ շրջանում լարվածություն տիրեց:

Այս ժամանակաշրջանում երկու շրջաններ` Պարսից ծոցը եւ Հյուսիսային Աֆրիկան միմյանց փոխարինեցին կարեւորության առումով: Առաջինն ավելի առաջնային տեղ գրավեց զենքի գնումների առումով, քան երկրորդը, երբ հակառակ վիճակն էր նախորդ (1976–80 թթ.) շրջանում: Անցան տարիներ, փոխվեցին քաղաքական հանգամանքները, ավարտվեց Ծոցի առաջին պատերազմը, որն իր հետեւանքներով թողեց զենքի հոսքի վրա, որն ինչ-որ չափով պակասեց... բայց առժամանակ, քանի որ ծագեց Ծոցի երկրորդ պատերազմը (Իրաք–Քուվեյթ), եւ վերընթացը տրամաբանական դարձավ: Նույնիսկ զենքի պատվերները 1990 թ. օգոստոսի եւ 1992 թ. հուլիսի ընթացքում տատանվեցին, որոշ գնահատումներով, 35–45 միլիարդ դոլարի միջեւ:

Ակնհայտ է, որ զենքի առեւտրի զարգացումը կապվեց վտանգների անձի հետ: Սկզբում Իսրայելն էր գլխավոր վտանգը, այնուհետեւ, 80-ական թթ., Իրանը: Սակայն հենց որ վրա հասավ 1990 թ. օգոստոսը, պարզվեց, որ շրջանային վտանգը կարող է ունենալ այլ աղբյուր, ինչպես կատարվեց Իրաքի եւ Քուվեյթի միջեւ:

Բնականաբար, այս տարիներին (1950–90) ծագեցին հակամարտության ուրիշ թեժ կետեր. Լիբանան-Իսրայել, միջլիբանանյան, Լիբիա–Չադ պատերազմները, Սուդանի հարավի հակամարտությունը եւ, ի վերջո, Սոմալին:

Ակնհայտ է, որ զենքի հոսքը համազգային անվտանգության իրականացման հիմանիշը չէ, քանի որ այն դեռեւս վտանգի տակ է, դեռեւս իշխում է լարվածությունը եւ դեռեւս անկայունության հիմնահարցը շրջապատված է վտանգներով: Արդյոք դա անեկամտաբեր վաճառ՞ում է, անհատակ չրի՞: Խնդիրն ավելի պարզ է, եւ անվտանգության հիմնախնդիրն ավելի ծավալուն է ու բնդգրկուն:

Պատրաստեց
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՍՈՎԱՍԵՅԱՆԸ

Լուրերի Հոսք

Ելցինը Ճապոնիայում կկնքի մի շարք փաստաթղթեր

Հոկտեմբերի 11-13-ը Բորիս Ելցինի Ճապոնիա այցելության ընթացքում ենթադրվում է ռուս-ճապոնական հարաբերությունների հռչակագրի ստորագրում, որը կներառի առեւտրատնտեսական եւ գիտատեխնիկական բնագավառին վերաբերող մի շարք կարեւորագույն փաստաթղթեր: Այդ մասին ուրբաթ օրը լրագրողներին հայտնել է Ռուսաստանի ԱԳՆ խաղաղօվկիանոսյան-ասիական շրջանի դեպարտամենտի տնօրեն Նիկոլայ Սոլովյովը: Նրա խոսքերով, այցելության ընթացքում կստորագրվեն ջրային տարածքներում պատահարների կանխման, տիեզերական հետազոտությունների բնագավառում համագործակցության համաձայնագրեր, ռուս-ճապոնական միջկառավարական խորհրդակցությունների մասին հուշագիր: Կստորագրվի նաեւ համատեղ հայտարարություն Կորեայի թերակղզում միջուկային զենք չտարածելու վերաբերյալ:

ԻՖ

Երկու չբացահայտված ուղղաթիռներ խախտել են Տաջիկստանի սահմանը

Աֆղանական Բադախշան շրջանում ուրբաթ օրը բանակցություններ էին անցկացվում վեց ռուս սահմանապահ պատանդներին վերադարձնելու համար: Նրանք գերի են ընկել հոկտեմբերի 7-ին Մոսկովյան 12-րդ սահմանապահ ուղեկալի հատվածում: Լեռնային Բադախշանի մարզխորհրդի տվյալներով, Ռուսաստանի սահմանապահների ներկայացուցիչներից բացի, բանակցություններին մասնակցում էին մարզգործկոմի նախագահ Բալբիեր Զամիրովը, ինչպես նաեւ ազգային անվտանգության տեղական կոմիտեի նախագահի տեղակալ Ֆարռուխ Իմոմբերդիեւը: Ինչպես ենթադրվում է, սահմանապահներին գերի են վերցրել Վոդչի հրամանատարությամբ կռվող գրոհայինները, որոնք հիմնավորվել են Լեռնային Բադախշանի Շուգնենի շրջանի Պորշնեւ գյուղում: Միեւնույն ժամանակ հայտնի է դարձել, որ Տաջիկստանի ԱԳՆ-ն պատրաստվում է բողոքի նոտա հղել Աֆղանստանին կատարված դեպքի կապակցությամբ: Հինգշաբթի օրը երկու չբացահայտված ուղղաթիռներ խախտել են Տաջիկստանի օդային սահմանը Փյանջի 8-րդ սահմանապահ ուղեկալի շրջանում: Հինգ րոպեի ընթացքում ուղղաթիռները սահմանամերձ տարածով շրջապտույտ կատարելուց հետո վերադարձել են Աֆղանստան:

ԻՖ

Պրիդնեստրովիեն հերքում է

Պրիդնեստրովյան զինված ջոկատի Մոսկվայի դեպքերին մասնակցության եւ Սոյուզ տան պաշտպանների հետ համագործակցելու տեղեկատվությունը «օճառի պղպջակ է, որը կպայթի մոտ ապագայում», հայտարարեց Պրիդնեստրյան ինքնահռչակ հանրապետության պետական քարտուղար Վալերի Լիցկայը: Նա պնդեց, որ քննության հետեւանքով կպարզվի, թե ով է իրականում կպանավորել եւ ներկայացել Պրիդնեստրովիեյի անունից: Միեւնույն ժամանակ Լիցկայը չի բացառել, որ Սոյուզ տան պաշտպանությանը մասնակցել են Պրիդնեստրովիեյի առանձին բնակիչներ, կամ էլ Ռուսաստանի քաղաքացիներ, որոնք կռվել են պրիդնեստրյան զինված ստորաբաժանումներում, հետագայում վերադառնալով Ռուսաստան: Նա նաեւ չի բացառել, որ տեղեկատվությունն այդ մասին կարող էր տարածել Մոլդովայի գաղտնի ծառայությունը, որի 150 աշխատակիցներ գործուղվել են Մոսկվա այդ նպատակով:

ԻՖ

Իսլամներն ընդդեմ իսլամների

ՄԱԿ-ը եւ բոսնիական հրամանատարները փորձում են միջամտել Բիհաչ հյուսիսարեւմտյան անկլավում, որտեղ կանգնեցնեն պայքարը իսլամ խմբավորումների միջեւ, սակայն առայժմ շատ քիչ առաջընթացի են հասել: Տեղական առաջնորդները խուսափում են պաշտոնյաների հետ հանդիպելուց եւ ձգտում են Սարաեւոյի կառավարությունից ինքնավարության հասնել: ■

Նյու Յորք

ՄԱԿ-ի եւ Իրաքի բանակցությունները ձախողվեցին

Միավորված ազգերի կազմակերպության եւ Իրաքի միջեւ իրաքյան նավթի արտահանման հնարավորությունների մասին բանակցությունները ավարտվել են անարդյունք, չորեքշաբթի օրը հայտնել է ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի պաշտոնական ներկայացուցիչը: Տեղական ժամույթը նշում է, թե բանակցությունները վերջնականապես փակվել են մեկ վերջերս Նյու Յորքում ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Ղալիի եւ Իրաքի արտգործնախարար Աս-Սահհաֆի հանդիպումից հետո: Կողմերն այդպես էլ չեն եկել ընդհանուր հայտարարի, նշել է Ղալիի ներկայացուցիչը:

Վերջերս ՄԱԿ-ը սկզբունքորեն համաձայնել էր, որպեսզի Իրաքը համաշխարհային շուկայում վաճառի նավթ 16 դոլար չգերազանցող գնով, երբ Բաղդադը կատարի համապատասխան պայմանները: Գոյացած միջոցներով Իրաքը պարտավորվում էր ձեռք բերել բացառապես մթերք եւ դեղորայք: Ինչպես հայտնի է դարձել, անհաղթահարելի հակասություններն Իրաքի եւ ՄԱԿ-ի միջեւ ընդգծվել են երկու կարեւոր հարցերում. ինչ միջոցներով է նավթն Իրաքից դուրս բերվելու, եւ ով է տնօրինելու եկամուտը:

Միջազգային հանրակցությունը պնդում է, որպեսզի նավթը նավթամուղով Թուրքիայով հասցվի Միջերկրական ծով: Սակայն Բաղդադը պնդում է, որպեսզի այդ նպատակով օգտագործվեն Պարսից ծոցի իր նավահանգիստները: Ինչ վերաբերում է եկամուտը տնօրինելուն, ապա ՄԱԿ-ը պատրաստ է ստանձնել այդ պարտավորությունը, սակայն Իրաքի իշխանությունները կտրականապես հանդես են գալիս, որպեսզի այդ իրավունքը տրվի Բաղդադին:

Բիզնես ՏԱՍՍ

Կովկաս

Հյուսիսային Օսիայի մուսուլմանների համագումար

Այսօր իր աշխատանքները կսկսի Հյուսիսային Օսիայի մուսուլմանների համագումարը, որն իր առջեւ նպատակ է դրել միավորել հանրապետության բոլոր մուսուլմանների խաղաղարար ջանքերը, ամրապնդել կապերը Կովկասի համախոհների հետ: Մեծ ուշադրություն կդարձվի Հարավային Օսիայի խնդիրներին, որոնք արտակարգանում են նաեւ Հյուսիսային Օսիայի իրավիճակը: Համագումարին հրավիրված են նաեւ հյուրեր Հյուսիսային Կովկասի այլ հանրապետություններից, կուսակցություններից եւ հասարակական կազմակերպություններից, ռուսական սփյուռքից:

ՆՏ

Սինգապուր

ԱՍԵԱՆ-ը քննարկում է ազատ առեւտրի գոտիների ստեղծման հարցերը

Սինգապուրում բացված Հարավարեւելյան Ասիայի պետությունների ասոցիացիայի (ԱՍԵԱՆ) էկոնոմիկայի նախարարների խորհրդի նիստում քննարկվում են ազատ առեւտրի գոտիների ստեղծման հարցերը:

Ելույթ ունենալով հանդիպման բացմանը, Սինգապուրի վարչապետ Գո Չոկ Տոնգը հայտարարել է, որ «սառը պատերազմի» ավարտից հետո արեւմտյան պետությունները փորձում են կանգնեցնել ԱՍԵԱՆ-ի երկրների էժան արտադրանքի հոսքն իրենց երկրներ: Այդ կապակցությամբ ազատ առեւտրի ԱՍԵԱՆ-ի գոտու ստեղծումը կոչված է հակակշիռ հանդիսանալու եվրոպական տնտեսական համագործակցության եւ Հյուսիսային Ամերիկայի առեւտրական բլոկի գործունեություններին: ԱՍԵԱՆ-ը պետք է արագ կողմնորոշվի միջազգային իրավիճակում, եթե ուզում է պահպանել իր բարգավաճումը», նշել է Գո Չոկ Տոնգը:

Երկու տարի առաջ ընդունված որոշման համաձայն, ԱՍԵԱՆ-ի պետությունները, որոնց արտադրանքի 57 տոկոսը վաճառվում է Արեւմուտքում, պարտավորվեցին ավելի զարգացնել առեւտուրը շրջանում: Ներկա նիստում փորձագետներին հաջողվեց պայմանավորվել 336 անուն ապրանքների ներմուծման սակագների 5 տոկոսով պակասեցման վերաբերյալ: Նախարարները համոզված են, որ դրանով կհաջողվի լիարժեք առեւտրական գոտի ստեղծել: Սակայն «Բիզնես-թայմս» թերթի կարծիքով, «տնտեսական գոտին դեռեւս հեռու է իրականությունից, քանի որ այս առաջընթացին հաջողվեց հասնել միայն թղթի վրա, այլ ոչ գործում»:

Բիզնես-ՏԱՍՍ

Կուբա

Ազատ տնտեսական գոտիներ

Ենթադրվում է, որ դեկտեմբեր ամսին Կուբայում հեղափոխությունից հետո առաջին անգամ ազատ առեւտրի գոտի կստեղծվի, որի շնորհիվ հինգ արեւելյան նահանգները կստանան Կարիբյան ավազանի պետությունների հետ ազատ առեւտրի հնարավորություն, հայտնում է «Մայամի Գերալդը»:

Քանի դեռ դիտորդների ուշադրությունը հիմնականում գրավում են արտասահմանյան ներդրումները Կուբայի տուրիզմի բնագավառում, երկրի արտաքին առեւտրի բնագավառում տեղի են ունեցել աննշան փոփոխություններ: Այդ մասին խոսվեց վերջերս կանադական Կալգարիի համալսարանում կայացած գիտաժողովում, որին մասնակցում էին Հավանայի ամերիկյան հետազոտությունների կենտրոնի աշխատակից Պեդրո Մոնրեալը եւ այլ կուբացիներ:

Բիզնես ՏԱՍՍ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի Հոսք

Չեչնիան պատրաստ է օգնել Ելցինին

Չեչնիայի արտգործնախարարությունը իր երկրորդն է հայտնել, որ Մոսկվայում առճակատումը ձգողական ուժերը իրավիճակը սրելու համար կարող են օգտագործել «Չեչնիայից փախած ՒՐԵակաՆ տարրերին»: Ռուսաստանի ԱԳՆ-ին, ՆԳՆ-ին եւ Անվտանգության նախարարությանը հասցեագրված նամակում նշվում է, որ այդ մարդիկ, հնարավոր է, Չեչենա-Ինգուշիայի նախկին պատգամավորների կողմնակիցներ են, որոնք զրկվել են Չեչնիայի խաղաղացիությունից ժողովրդավարության դեմ պայքարելու համար: «Չեչնիայի կառավարությունը հույս ունի, որ Ռուսաստանի կառավարությունը ճիշտ գնահատական կտա Մոսկվայի իրադարձություններին եւ թույլ չի տա ռուս-չեչենական միջպետական հարաբերություններին սրում», ասված է հայտարարության մեջ: Նրանում նշված է «ցանկացած պահի Ռուսաստանի կառավարությանը խորհրդարանի դեմ պայքարում բազմակողմանի աջակցություն ցույց տալու Չեչնիայի պատրաստակամությունը»: ԻՖ

Վյորները Աբխազիայում զոհվածներին ցավակցություն է հայտնում

ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Մանֆրեդ Վյորները Չրուսիտասլանցյան բլոկի անդամ երկրների անունից ցավակցություն է հայտնել Աբխազիայի առճակատման անմեղ զոհերի կապակցությամբ: Վյորները Վրաստանի արտգործնախարար Ալեքսանդր Չիկվաիձեին ուղարկած նամակում գրում է. «Վրաստանի իրադարձությունները ՆԱՏՕ-ում անընդհատ եւ հիմնավոր մտահոգության նյութ են»: Նամակում նշված է, որ ՆԱՏՕ-ն կողմ է ԵԱՀԽ եւ ՄԱԿ-ի վրաց-աբխազական հակամարտությունը խաղաղ ճանապարհով կարգավորելու ջանքերին: ԻՖ

Գագաուզ ժողովրդավարները առաջարկում են նախագահական կառավարում

Գագաուզիայի ժողովրդավարական կուսակցությունը Մոլդովայի նախագահ Միրչա Սնեգուրին առաջարկել է հանրապետությունում ուղիղ նախագահական կառավարում մտցնել, ապա արձակել խորհրդարանն ու բոլոր մակարդակների խորհուրդները: Պաշտոնական դիմումի մեջ նշվում է, թե «Մոլդովայի խորհուրդները մնում են համայնավարական, այնպիսին, ինչպիսին ընտրվել են 1990 թվականին եւ արդեն լրիվ սպառել են իրենց»: Գագաուզիայի ժողովրդավարական կուսակցությունը հայտնում է իր համերաշխությունը Սնեգուրին, որը Մոսկվայի դեպքերի օրերին իր աջակցությունը հայտնեց Ելցինին: ԳԺԿ-ն փորձառիվ քաղաքական կազմակերպություն է, որը հանդես է գալիս Մոլդովայի տարածքային ամբողջականության օգտին: Այն գրանցվել է անցյալ տարվա օգոստոսին եւ նրա կազմում ընդգրկված են մոտ 300 անդամ: ԻՖ

Ելցինը համաձայնվել է եւս մեկ անգամ փոխել ընտրությունների կարգը

Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը համաձայնվել է եւս մեկ անգամ փոխել իր կողմից հաստատված Պետական դումայի ընտրության կարգը: Այդ մասին ԻՏԱՌ-ի թղթակցին հայտարարել է կարգի լրամշակման խմբի անդամ Ալեքսանդր Սոբյանինը: Նրա խոսքերով, հիմնական փոփոխությունն այն է, որ պատգամավորների կեսը՝ 225 ծայն, կտրվեն քաղաքական կուսակցություններին եւ նախընտրական բլոկներին, այլ ոչ թե մեկ երրորդը, ինչպես նախատեսված էր նախորդ նախագծում: Ընտրվելու իրավունք ձեռք բերելու համար քաղաքական կուսակցություններն ու միությունները պետք է հավաքեն ավելի քան 100 հազար ստորագրություն: Ի դեպ, այդ քանակի 15 տոկոսը պետք է հավաքվի Ռուսաստանի մեկ սուբյեկտի տարածքից: Մի քանի օր առաջ նախագահն իր հրամանագրով Պետական դումայի պատգամավորների թիվը 400-ից ավելացրեց 450-ի: ԻՖ

Մշակույթ

Մինչեւ հանդիսության սկսվելը դահլիճում ներկա պտնվողները ծանոթացան նկարիչ Խաչիկ Հարությունյանի աշխատանքներին, նրա անհատական զուգահեռին: Ցուցադրված գրաֆիկական եւ գեղանկարչական գործերն առինքնող ու տպավորիչ ազդեցության ուժ ունեն՝ «Սրպասում», «Հուշ», «Հրաժեշտ» վար Մերուժան Սիմոնյանի «Հուրհուր մեծ թիթեռի պատմությունը» գրքի արժանիքների մասին: Դա հեղինակն առաջին անգամ ընթերցողին է ներկայացել 1978-ին «Գարուն» ամսագրում տպագրված մանրապատումներով եւ պատմվածքներով: Ռաֆայել Արամյանը նրա գրեյանի մասին հետեւյալն է գրում. «Թանձր է գրում... անելիքից այն կողմ մի ուրիշ անելիք ունի, տեսանելիից այն կողմ մի ուրիշ տեսանելի աշխարհ»: Երեկոյի նրանցից առավելի շատ ոգեւորված էր Ռոմիկ Սարդարյանը, որն իր սրտի ջերմությամբ բարի երթ է մաղթել գրքին հեղինակելով առաջաբանը:

Թեքեյանցիների հերթական միջոցառումը

Կամերային երաժշտության տանը հոկտեմբերի 7-ին տեղի ունեցավ Թեքեյան մշակութային միության հերթական միջոցառումը, որը հնարավորություն տվեց հանդիսատեսին միանգամից առնչվել արվեստի երեք ճյուղերի՝ կերպարվեստ, գրականություն եւ երաժշտություն:

Եւ այլն: Նկարչի ստեղծագործությունների կասալոգում կարդում ենք հետեւյալ միտքը, որ շատ բնորոշ է նրա աշխատանքներին. «Չեւերը ծնվում են բոլորի մեջ ու պատկերվում հիշողության ծանոթ կտավներին»: Ընտրության խիանալի հնարավորություն ունեին հանդիսատեսը, որովհետեւ կազմակերպվածը ցուցահանդես-վաճառք էր:

Ելույթ ունեցողները՝ Դավիթ Մուրադյանը, Պողոս Հայթայանը, Հենրիկ Էդոյանը, իրենց խոսքում հաստատեցին արվեստի կենսասո ուժը՝ միաժամանակ խոսելով թե Խաչիկ Հարությունյանի նկարների, թե նրա ձեւավորմամբ եւ Լեւոն Թոքասյանի հովանավորությամբ լույս տեսած ցուցակահար-նվագա-

Գրքի ներկայացման արարողությունից հետո կայացավ կամերային երաժշտության համերգ ստեղծագործական լավագույն ուժերով:

Ինչպես միջոցառման ավարտից հետո նշեց Հայաստանի Թեքեյան մշակութային միության նախագահ Սուքիաս Թորոսյանը, սա իրենց հերթական միջոցառումն էր, որին հաջորդելու է կոմպոզիտոր Վազգեն Մուրադյանի ստեղծագործությունների երեկոն:

ԿԱՐԻՆԵ ՍԱՄՎԵԼՅԱՆ

«Ռոբինզոն Կրուզոն» մտացածին պատմություն չէ

Շատերին է հայտնի Դանիել Դեֆոյի «Ռոբինզոն Կրուզո» վեպը: Կարդալով գիրքը, երեւի ընթերցողը կարծել է, որ Ռոբինզոն Կրուզոյի պատմությունը մտացածին է, հետեւաբար մտացածին է նաեւ կղզին: Բայց դա այդպես չէ:

Վեպի համար հիմք է ծառայել Ալեքսանդր Սելկիրք անունով մի նավաստու պատմությունը: 19 տարեկան հասակում նա տնից փախչում է, 6 տարի անցկացնելով ծովում, նավաբեկության է ենթարկվում եւ ընկնում մենավոր մի կղզի: Դժբախտ Սելկիրքը 8 ամիս մելամաղձության, հուսահատության, սարսափի մեջ լինելով, նույնիսկ անասուն չի գնում մրգեր եւ այլ սնունդ հայթայթելու համար: Այդ ամիսների ընթացքում նա կարծես ցնդած լինեն ծովափին եւ սնվում էր միայն մակընթացության հետեւանքով դուրս նետված կակղամորթերով: Սելկիրքը ասում էր կղզին, անիծում իր բախտը, ուզում էր խմտաղած լինել, բայց խոչությունը չէր հերիքում: Հաճախ նրան թվում էր, որ թե ծովից, թե անտառից ձայներ, շշուկներ են լսվում, աչքին տեսիլքներ էին երեւում: Այնուհետեւ, կարծես թե Սելկիրքի բարբռված ուղեղը մի փոքր սառչում էր, եւ նա քաղցր տեսիլքների գիրկն էր ընկնում: Իսր նա երեխա է եւ իր տանն է, լսում է մոր եւ իրենց եկեղեցու ծեր հոգեւորականի մաղթանքները մասին:

Սակայն այս ամենն անցնում է, նա ուշքի է գալիս: Սելկիրքը սկսում է աստիճանաբար հաղթահարել իր առջեւ ծառացած դժվարությունները: Նա սկսում է ձկնորսությամբ զբաղվել, կրակ անել եւ սնվել այծի մսով: 1709 թ., անցկացնելով կղզում 5 տարի, նրան վերցնում է ծովահենների նավը, որտեղ Սելկիրքը 2 տարի աշխատելուց հետո, մի կլորիկ գումար վաստակելով, 1711 թ. վերադառնում է Անգլիա: Նրա ծնողները, որոնք դեռ կենդանի էին, ուրախությունից «աշխարհով մեկ» են լինում: Սակայն Սելկիրքը չի ուզում ապրել նրանց հետ, այլ իրենց պարտեզում մի փոս է փորում եւ մտնում մեջը: Նա մենակյաց է դառնում, խույս է տալիս մարդկանցից: Այսպիսին է լինում շոտլանդացի նավաստի Ալեքսանդր Սելկիրքի ճակատագիրը, որի հիման վրա Դանիել Դեֆոն գրել է իր հռչակավոր վեպը: Այն այնքան մեծ տարածում է գտել աշխարհում, որ մինչեւ 20-րդ դարի սկիզբը վեպը մոտ 7000 անգամ հրատարակվել է տարբեր լեզուներով: Իսկ մեր ժամանակներում «Ռոբինզոն Կրուզոն» այնքան է վերահրատարակվել, որ անհնար է հաշվի դնել: Շեքսպիրը 18-րդ դարում գրել է մնջախաղ, որտեղ Կրուզոյի դերը կատարում էր Դավիդ Գարիկը: 19-րդ դարում Օֆենբախը օպերա է գրել Ռոբինզոնի արկածների վերաբերյալ: 20-րդ դարում Լուիս Բունուելը խաղանկարի ռեժիսորի կինոնկար է նկարել, որտեղ Կրուզոյի դերը խաղում է Դանիել Օ՛Հերլիհին:

Պատրաստեց
ՄԱՐՏԻՆ ՇԻՐԻՆՅԱՆԸ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԱՐՀՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՓԱԿՈՒՂՈՒՄ

Արհմիությունների մարզական ընկերությունը (Արհմիությունների ԿՖՄԸ) իր տեսակարար կշռով խոշորագույնն է հանրապետությունում: Այն սպասարկում է արհմիությունների կոնֆեդերացիայի համակարգի 26 ճյուղային կոմիտեների, հիմնարկ-ձեռնարկությունների շուրջ մեկ միլիոն աշխատավորության: Ընկերությունը իր հիմնադրման օրից՝ 1937 թվականից, գործունեությունը ծավալում էր կառավարության կողմից կայուն ֆինանսավորմամբ: ԽՍՀՄ փլուզումից եւ նոր տնտեսական հարաբերություններին անցնելուց հետո հսկայական մարզական կազմակերպությունը կանգնեց փակուղու առջեւ: 1992 թ. ամբողջովին դադարեցվեց կենտրոնացված կարգով մարզական ընկերության ֆինանսավորումը: Գնալով նվազեց արհմիությունների ԿՖՄԸ-ի սպասարկման ոլորտը: Նրա կազմից դուրս եկավ «Սեւան» ԿՄԸ-ն:

Հիմնարկ-ձեռնարկությունների եւ արհմիութենական կոմիտեների ֆինանսական վիճակը իր բացասական ազդեցությունն ունեցավ ֆիզկուլտուրայի բնագավառի վրա: Արտադրական ձեռնարկություններում կրճատումների առաջին զոհը դարձան ֆիզկուլտուրայի հրահանգիչ-մեթոդիստները: Ֆիզկուլտուրայի կոլեկտիվների ճնշող մեծամասնությունը դադարեցին գործելուց: Այսօր, եթե հարցին պետական մոտեցում չլինի, ապա մարզընկերությունը դժվար թե կարողանա գոյատեւել:

Առայժմ արհմիութենական ոլորտը ավանդույթների շնորհիվ դեռ շարունակում է ընթանալ հանրապետության մարզական շարժման առջեւից: Այսպես, այս տարի ՀՀ հավաքական թիմերը աշխարհի եւ Եվրոպայի առաջնություններին մասնակցել են 11 մարզաձեւերից, 134 մարզիկ մարզուհիների ընդհանուր թվով, եւ դրանցից 31-ը Արհմիությունների ՄԸ-ի անդամներ էին, որոնց բաժին է հասել շահած մեդալների զգալի մասը: ՀՀ-ն 1993 թ. տվել է աշխարհի երեք չեմպիոն (Լեւոն Մուսոյան՝ բռնցքամարտ, Արսեն Մանուկյան՝ հունահռոմեական ըմբշամարտ, Խաչատուր Քյափանակցյան՝ ծանրամարտ), եւ բոլորն էլ Արհմիությունների մարզական ընկերության ներկայացուցիչներ են: Չնայած ֆինանսական եւ նյութական սահմանափակ հնարավորություններին, հարկ է առանձնացնել ընկերության Գյումրիի կազմակերպությունը, որը վերջին տարիներին կարողացել է այնուամենայնիվ պատրաստել օլիմպիական երկու չեմպիոն, արծաթե մեկ մեդալակիր, աշխարհի, Եվրոպայի առաջնությունների մի խումբ հաղթողներ եւ մրցանակակիրներ: Բարձրակարգ մարզիկների պատրաստման գործում պետք է առանձնացնել նաեւ ընկերության Վանաձորի բռնցքամարտի, Երեւանի ըմբշամարտի, բռնցքամարտի, սուսերամարտի, ծանրամարտի ՕՀ-ի մարզադպրոցների արդյունավետ աշխատանքը: Մի խոսքով, մեծ ոլորտում կազմակերպությունը շարունակում է իր նվաճումները, սակայն նրա առջեւ նոր ու անհաղթահարելի խնդիրներ են ծառացել: Հասունացել էր մարզական ընկերության հանրապետական արտահերթ կոնֆերանսը, որը տեղի ունեցավ միությունների տան նիստերի դահլիճում: Սկզբունքային փոփոխություններ մտցվեցին ընկերության կանոնադրությունում: Փոխվեց նաեւ ընկերության անունը, այն այսուհետ կոչվելու է Արհմիությունների «Հայաստան» մարզական միություն: Ընկերության նախագահ ընտրվեց հանրապետության վաստակավոր մարզիչ, սպորտի վարպետ Ռազմիկ Ստեփանյանը, տեղակալ՝ Հենրիկ Մուկացյանը: Շնորհավորելով փաստորեն նոր ընկերության նորընտիր նախագահին, նրան դիմեցի մեկ հարցով՝ ի՞նչ անել փակուղուց դուրս գալու համար. «Նախ անհրաժեշտ է կառավարության համաձայնությամբ հիմնարկ-ձեռնարկություններում վերականգնել ֆիզկուլտուրայի հրահանգիչ-մեթոդիստների հաստիքները: Հարկավոր է ստեղծել հանրապետական, ուսանողական, մարզական ֆեդերացիա, որը պետք է անդամակցի միջազգային ուսանողական մարզական միությանը եւ հնարավորություն ստանա զգալի ֆինանսական աջակցություններով մասնակցել ուսանողական խաղերին: Բոլոր բուհերում պետք է վերականգնվեն մարզակումբները, կառավարությունը նպաստակային միջոցներ պետք է հատկացնի ընկերության աշխատանքները կազմակերպելու համար: Մենք ֆաքտերով ենք հանրապետության ֆինանսական վիճակին, բայց գիտենք նաեւ, որ հանրապետությունում բարձր արդյունքների հասած մարզիկների թիվը 3-4 տասնյակից չի անցնում: Կառավարությունը նրանց համար պետք է ստեղծի նյութական գոնե նվազագույն պայմաններ: Դրանով միայն կարելի է առնել մարզիկների արտահոսքի դեմը: Միաժամանակ խիստ կարեւոր է սեփականաշնորհումից զերծ պահել հանրապետական նշանակության բոլոր մարզակառույցները: Սրահովել նրանց պահպանման, վերականգնման աշխատանքները պետական միջոցների հաշվին» ■

ԱԷԿ-ի առեղծվածը

Եվրոպական երկրների չեմպիոնների գավաթի խաղարկությունում Մարսելի «Օլիմպիկին» փոխարինած Մոնակոյի թիմը, ինչպես հայտնի է, 2 հանդիպումների արդյունքներով հաղթեց Հունաստանի ԱԷԿ թիմին: Երկրորդ հանդիպումը, որը տեղի ունեցավ Աթենքում, ավարտվեց ոչ-ոքի՝ 1-1: Ֆրանսիացիների միակ գնդակը խփեց հայազգի Յուրի Ջորկաեֆը: Ուշագրավ մեկ պատմություն կապված «Մոնակոյի» մրցակցի հետ: Ո՞վ գիտեր, որ ԱԷԿ-ի վերջին Կ տառը նշանակում է Կոստանդնուպոլիս, նույնպես Սալոնիկի ՊԱՕԿ-ի Կ տառը: Այս երկու թիմերը հիմնվել են համապատասխանաբար 1922 եւ 1924 թթ.-ին, երբ Մուստաֆա Քեմալի օրոք շուրջ 2 միլիոն հույն գաղթականներ դուրս վտարվեցին Թուրքիայի տարածքից: Ի հիշատակ իրենց ծննդավայրի՝ Կոստանդնուպոլսի, արտագաղթած հույները ցանկացան հիշեցնել, որ այս քաղաքը պատկանում է հույներին, որ Բյուզանդիա կոչվող երկիր ունեին, որը 1453 թ. կործանվեց թուրքերի արշավանքով Կոստանդնուպոլսի գրավումով: ԱԷԿ-ի ամեն մի ղեկավարի ընտանիքում անպայման զոհ կա, թուրքերի 1922 եւ 1924 թթ. բարբարոսություններից: ԱԷԿ-ի զինանշանը դեղին դրոշակի վրա երկգլխանի սեւ արծիվ է, այդ սեւ արծիվը բյուզանդական կայսրության խորհրդանիշն էր: «Եթե 2000 թ. օլիմպիական խաղերի մայրաքաղաք ընտրվեր Ստամբուլը, Հունաստանը մտադիր էր բոյկոտել այն», ասում է ԱԷԿ-ի ղեկավարներից մեկը: Հույները լավ են հիշում իրենց պատմությունը եւ ֆուտբոլի թիմի հաջողությունները խորհրդանշում են նոր պատերազմական հաջողություններ:

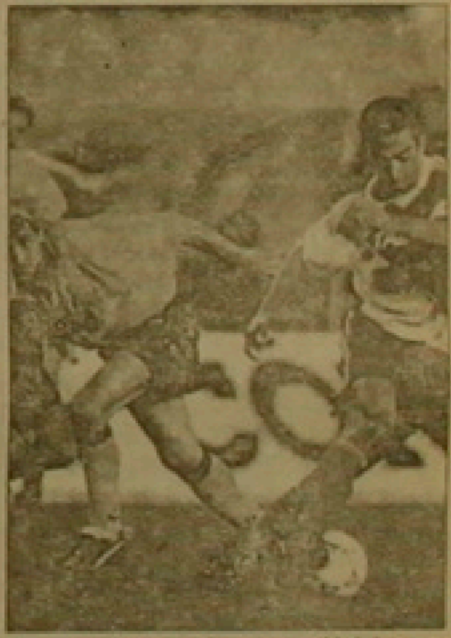

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՁԱՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Համլետ Մխիթարյանի վերադարձը

Ֆրանսիայի երկրորդ դիվիզիոնի առաջնության 14-րդ տուրում Վալանսի հայկական ASOAV թիմը իր 8-րդ պարտությունը կրեց: Այս անգամ նա 0:1 հաշվով զիջեց «Սեն Բրուկին»: «Վալանսը» գտնվում է վտանգավոր գոտում եւ 22 թիմերի մրցաշարում հիմա զբաղեցնում է 21-րդ տեղը: Արարատի նախկին խաղացող Համլետ Մխիթարյանը վնասվածքի պատճառով երկար ժամանակ բացակայում էր թիմի կազմից: Այս անգամ նա փոխարինման դուրս եկավ 72-րդ րոպեին: Առաջաշարի ֆուտբոլիստը մի քանի վտանգավոր ճեղքումներ ձեռնարկեց եւ հարվածներ կատարեց մրցակցի դարպասին, բայց չկարողացավ արդյունքի հասնել: «Վալանսը» գտնվելով վտանգավոր գոտում, կորցրել է իր վստահությունը: Թիմի մյուս հայազգի ֆուտբոլիստ Միշել Թերզյանի պակասը, որը նույնպես վնասվածք է ստացել, զգացվում է: Գ. Ա.

Հինգերորդ անընդմեջ ոչ-ոքին

Շորթ-Կասպարով
14-րդ պարտիա
Սիցիլիական պաշտպանություն

1. e4 c5 2. Չf3 d6 3. d4 cd 4. Չ:d4 Չf6 5. Չc3 a6 6. Փc4 e6 7. Փb3 Չc6 8. Փe3 Փe7 9. f4 0-0 10. 0-0 Չ:d4 11. Փ:d4 b5 12. e5 de 13. fe Չd7 14. Չe4 Փb7 15. Չd6 Փ:d6 16. ed Թg5 17. Թe2 e5 18. Փc3 Թg6 19. Նad1 Նf8 20. Փd5 Փ:d5 21. Ն:d5 Թe6 22. Նfd1 Նfc8 23. Փa5 Նc6 24. b3 Նac8 25. Փc7 Նe8 26. c4 bc 27. bc f5 28. h3 h6 29. Թc2 e4 30. Թa4 Նc5 31. Ն:c5 Չ:c5 32. Թc6 Չd7 33. Թd5 Թg6 34. Թd2 Նe5 35. Թe3 Թe6 36. Նc1 Նc5 37. Նc2 Արg8 38. a4 Արf7 39. Թf2 e3, ոչ-ոքի:

Աշխարհի չեմպիոնը մրցախաղը շահում է 9.5-4.5 հաշվով:

ՖԻԴԵ-ից ստացված հաղորդումների համաձայն, Կարպով-Թիման մենամարտը կվերսկսվի հոկտեմբերի 16-ին, Ինդոնեզիայի մայրաքաղաք Ջակարտայում: ■

Բաժինը վարում է ԱՇՈՏ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Ադրբեջան

«ՀԵՅԴԱՐ ԱԼԻԵՎԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ ԼՈՒՐՋ Է ՈՒ ՈՉ ԵՐԿՈՒ ՕՐՈՎ»

«Ազատություն» ռադիոկայանը հոկտեմբերի 5-ին Բաքվից հաղորդել է Թենգիզ Գուդավայի մեկնաբանությունը, որը ներկայացնում ենք ստորեւ:

«Ես դեսությունը տեսնում եմ կայուն, տնտեսապես արդյունավետ, ազգիպլատես աղաս», գրված է Հեյդար Ալիեւի նախընտրական պլակատի վրա: Մոսկվայի իրադարձությունների ֆոնի վրա, Ադրբեջանի նախագահական ընտրությունների օրը քաղաքական կայունությունը ամենառաջնայինն էր դիտվում, որի առջեւ խամրում էր նույնիսկ Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցը: Բաքվում այդ օրը մեր ժամանակների համար անսովոր հանգստություն էր տիրում:

Ընտրողները գրեթե միաձայն իրենց ձայները տվեցին Հեյդար Ալիեւին Հեչիլին, ինչպես նրան մեծարանքով անվանում են Բաքվում: Ադրբեջանի հասարակական գիտակցության մեջ կտրուկ շրջադարձը ամենանշանակալիցն է, հոկտեմբերի 3-ի ընտրությունների գլխավոր առանձնահատկությունը: Շրջադարձն ակնհայտ էր ոչ միայն ժողովրդավար Էլչիբեյից դեպի նախկին համայնավար «դպակիստ» Հեյդար Ալիեւի կողմը, այլեւ շրջադարձ կար ժողովրդի ԱՊՀ-ի եւ ԽՍՀՄ-ի նկատմամբ արտահայտված վերաբերմունքի մեջ:

Եւ ընտրական տարածքներում մեզ լավ ծանոթ «Բոլորը դեպի ընտրություններ», «Կատարենք մեր քաղաքացիական պարտքը» կարգախոսների հարեւանությամբ զգացվում էր խորհրդային վերածննդի մթնոլորտը: Ես վստահ էի, որ ճնշող մեծամասնությունը պաշտպանելու է Ադրբեջանի ԱՊՀ մտնելու գաղափարը: Բայց ու իմ կողմից հարցված մարդկանց այդպիսի մեծամասնություն բացեիբաց կողմնակիցն է ԽՍՀՄ վերականգնման գաղափարի, չէի էլ պատկերացնում: Իսկ խորհրդամետ գաղափարները Բաքվում հազվադեպ չեն: Ավաղ, նրանց կարելի է հասկանալ: Անցած շաբաթ օրը Մոսկվայից Բաքու թռչելիս ինքնաթիռում ունեցա համոզվելու, թե ԽՍՀՄ փլուզումը ինչքան առօրեական-կենցաղային անհարմարությունների պատճառ է դարձել: Ես թռչում էի ոչ թե Աերոֆլոտի հարմարավետ ինքնաթիռով, այլ Ադրբեջանի տեղական ավիաընկերության ինքնաթիռով, որի սալոնում ծխանցի հոտ էր գալիս եւ որն ուշացավ ոչ ավել, ոչ պակաս՝ 13 ժամով:

Հեյդարամետ տրամադրությունները զանգվածների միահամուռությունն են, որոնք հիշեցնում են նախկին շրջիկ սառցաշրի մեջ մտնելու զգացողությունը: Սա եւս մեկ անգամ ապացուցում է, որ հոկտեմբերի 3-ի ընտրություններին Ալիեւի ոչ մի իրական հակառակորդ չի մասնակցել: Իսկ նրանք քիչ չեն: Էրիքար Մամեդովն ու Այազ Մութալիբովը, Իսա Ղամբարն ու, ի վերջո, օրինական ընտրված նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյը: Ի դեպ, Մոսկվայի ողբերգական իրադարձությունների ֆոնի վրա Էլչիբեյի ինքնամեկուսացումը դիտվում է որպես ինքնազոհաբերման ակտ՝ հանուն քաղաքացիական խաղաղության: Իսա Ղամբարը, որի ռեյտինգը բավականին բարձր է, որոշ վերլուծողների կարծիքով, Հեյդար Ալիեւի ամենահավանական հակառակորդն է: Սակայն Բաքվում կարծում են, որ դա կլինի ոչ շուտ, եւ Հեյդար Ալիեւի գալը լուրջ է եւ ոչ երկու օրով: Սակայն, հաշվի առնելով Ադրբեջանի հասարակական կարծիքի ճոճքը, այդպիսի կանխագուշակություններ անելը դեռ վաղ է: Իսկ ինչ վերաբերում է Ադրբեջանում ինձ կարոտին, ապա այն՝ կարող է վերածվել կարմիր տեռորի: Այդ վտանգի զգացողությունը անհիմն չէ:

Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատի երկուշաբթի օրը կայացած մամուլի ասուլիսում ներկայացվեցին ճարդու խրախուսնքների ոսնահարման մի շարք դեպքեր՝ ձերբակալություններ, ընդդիմության անդամների տնային կալանք եւ այլն: Այդպիսի քաղաքական կայունությունը մեզ լավ ծանոթ է: Մնում է հուսալ, որ Հեյդար Ալիեւը իր նախընտրական պլակատի վրա ուզիշ բան ի նկատի ուներ»:

ՆՏ

ՏԷՅՅԻՍ-Ի ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ԵՎ ՆԵՐՔԻՆ ՏՈՒՐԻԶՄԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ

հրավիրում է բոլոր ցանկացողներին հաճելի եւ շահավետ ճանապարհորդությունների:

ԵՐԵՎԱՆ-ՀԱԼԵՊ-ԵՐԵՎԱՆ
ուղիղ չվերթով հոկտեմբերի 9-ին եւ յուրաքանչյուր 7 օրը մեկ
ԵՐԵՎԱՆ-ՊԼՈՎԴԻՎ-ԵՐԵՎԱՆ
ուղիղ չվերթով հոկտեմբերի 8-ին եւ յուրաքանչյուր 14 օրը մեկ
ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԷՄԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
ուղիղ չվերթով հոկտեմբերի 13-ին եւ յուրաքանչյուր 7 օրը մեկ

Ձեզ սպասում է ոչ միայն հաճելի հանգիստ, այլեւ կարող եք գնումներ կատարել Հալեպի եւ Պլովդիվի առաջնակարգ խանութներից:

Ցանկացողները կարող են դիմել «Երեւան» հյուրանոց, 3-րդ հարկ, սենյակներ 22, 27, 28 կամ զանգահարել 587626, 560635, 580669, 586391 հեռախոսահամարներով:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍՆԵՐԻ ԵՎ ՏՈՆԱՎԱՃԱՌՆԵՐԻ «ԱՐՄԷՔՍՊՈ» ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՏՈՒՐԻԶՄԻ ԲԱԺԻՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ՁԵԶ ՈՒՂԵՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԵՐԹՈՒՂԻՆԵՐՈՎ.

Խմբակային

Ֆրանսիա, Շվեյցարիա, Անգլիա, Եգիպտոս, Արաբական Էմիրություններ, Վիետնամ, Ավստրալիա

Անհատական

Գերմանիա, ԱՄՆ, ՀԱՀ, Արաբական Էմիրություններ, Հունաստան, Շվեյցարիա, Պորտուգալիա, Բենիլյուքս

Հասցեն՝ Մոսկովյան 35
Հեռ.՝ 53-33-21

Ս. ՏԱԹԵՎԻԿ

Ս. ՏԱԹԵՎԻԿ

«Ս. ՏԱԹԵՎԻԿ» ԻՆՎԵՍՏԻՑԻՈՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՁԵԶ ՀԱՄԱՐ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ Է ԸՆՁԵՌՈՒՄ ՆԵՐԴՆԵԼ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐ ՄԵՐ ԾՐԱԳՐԵՐՈՒՄ: ԻՐ ԱՎԱՆԴԱՏՈՒՆԵՐԻՆ «Ս. ՏԱԹԵՎԻԿԸ» ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ՑԱԾՐ ԳՆԵՐՈՎ ՍՆՆԴԱՄԹԵՐՔ, ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ:

Ս. ՏԱԹԵՎԻԿԸ ԵՐԱՇԽԱՎՈՐՈՒՄ Է ԱՎԱՆԴՆԵՐԻ ԴԵՊՔՈՒՄ

3 ամիս-60 տոկոս
4 ամիս-80 տոկոս
6 ամիս-180 տոկոս
9 ամիս-250 տոկոս
12 ամիս-400 տոկոս
1 տարուց ավելի-500 տոկոս

ԱՎԱՆԴՆԵՐՆ ԱՊԱՀՈՎՎՈՒՄ ԵՆ ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔՈՎ ԵՎ ՏԱՐԱԴՐԱՄՈՎ:

PUBLISET

Մեր հասցեն՝ Երեւան հյուրանոց, 1-ին մասնաշենք, 3-րդ հարկ, 318, 319 սենյակներ: Հեռ.՝ 58-20-78

Ե Վ Ա

«Եվա» ուսումնական կենտրոնը կատարում է հերթական ընդունելությունը հետեւյալ մասնագիտություններով.

- օպերատորական գործ, ծրագրավորման լեզուների եւ փաթեթների ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա,
- հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառում հաշվապահության մեջ,
- անգլերեն լեզու (ուսուցում արագացված կամ ավանդական մեթոդով)
- կոսմետիկա եւ էպիլյացիա,
- մերսում:

Դասընթացները վճարովի են, 1-3 ամիս տեւողությամբ: Շրջանավարտները կստանան վկայականներ հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով:
Ընդունելությունը՝ ամեն օր (բացի կիրակիից, ժամը 11.00-17.00-ը):
Հասցեն՝ Սարյան 4: Հեռ.՝ 58-21-22

ՆՈՅ

«ՆՈՅ» ԲԱՆԿԸ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ԱՎԱՆԴՆԵՐ ԵՎ ՎՃԱՐՈՒՄ Է՝

3 ամսվա համար 45%
6 ամսվա համար 100%
1 տարվա համար 300%

Ժամկետային ավանդների դեմքում կատարվում է ամենամսյա վճարումներ:
«Նոյ» բանկը տրամադրում է կանխիկ վարկեր:

ԴԻՄԵՑԵՔ

«Նոյ» բանկ՝ կայուն դիրքերներ, նվազագույն ռիսկ

«Անի» հյուրանոց 507-514 սենյակներ, հեռ 59-45-14, 56-49-30,
Չեխովի 23, հեռ 46-25-27, Հանրապետության 67 հեռ 56-51-07

Աշխատանքային ժամեր՝ ամեն օր 10:00-16:00
Բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

PUBLISET

Լուրեր Հեռու

Չինաստանը դեմ է միջուկային փորձարկումներին

Մոսկվայում ՉԺՀ դեսպանության մամուլի կցորդ Չժան Չժի Մինը Պոստֆակտումին հինգշաբթի օրը հայտնել է, թե ՉԺՀ ղեկավարությունը չի փոխել իր դիրքորոշումը միջուկային փորձարկումների վերաբերյալ: Չինաստանը ավելի քիչ միջուկային պայթյուններ է կատարել, քան ցանկացած այլ միջուկային երկիր: ՉԺՀ-ն հանդես է գալիս միջուկային փորձարկումների արգելման օգտին, ասել է չին դիվանագետը: «Մեր կառավարությունը պարտավորություն է վերցրել առաջինը միջուկային զենք չգործածել»: ՆՏ

Ձոհվել են 4 եւ վիրավորվել 9 լրագրողներ

Մոսկվայի դեպքերի հետեւանքով զոհվել է լրատվական միջոցների 4 աշխատակից, 9 վիրավորվել են: Լրագրողների միությունների միջազգային ֆեդերացիայի տվյալների համաձայն, զոհվել են «Օստանկինո» եւ Սանկտ Պետերբուրգի հեռուստատեսության աշխատակիցներ Սերգեյ Կրասիլնիկովը եւ Ալեքսանդր Սիդելնիկովը, գերմանական ARD գործակալության աշխատակից Ռորի Պեկը եւ ֆրանսիական TF-1 հեռուստատեսության լրագրող Իվան Սկոպանը: Վիրավորվել են ռուսական հեռուստատեսության աշխատակից Ռուստեմ Սաբրոնովը, Պոստֆակտում գործակալության թղթակիցներ Սախիժ Խուսայնեը եւ Լարիսա Սոլոդունխինան, ֆրանսիական լրատվական միջոցների աշխատակիցներ Պատրիկ Բուրրան եւ Վլադիմիր Սըլյոֆը, ամերիկացի թղթակիցներ Օտտո Պոլը եւ Յուլիա Բրոկը: ԻՖ

Համատեղ պայքարել ինգուշների հետ

Հյուսիսային Օսիայի ժողովուրդների 2-րդ համագումարը, որը կկայի աշխատանքները հոկտեմբերի 29-ին, մտադիր է միացյալ որոշում կայացնել ինգուշների հետ համատեղ պայքարելու հիմնախնդրի կապակցությամբ: Ենթադրվում է, որ համագումարի պատգամավորները իրենց վերաբերմունքը կարտահայտեն հոկտեմբերի 3-4-ին Մոսկվայում կատարված դեպքերի կապակցությամբ: Օսինգուշական հակամարտության գոտում հասարակական-քաղաքական իրավիճակի մասին զեկուցմամբ հանդես կգա հանրապետության խորհրդարանի նախագահ Ախսարբեկ Գալազովը: ԻՖ

ԳԿՉՊ-ի դեմ գործը չի դադարեցվում

ԳԿՉՊ-ի անդամների նկատմամբ հարուցված քրեական գործը չի դադարեցվելու: Այդպիսի որոշում է ընդունել հինգշաբթի օրը Գերագույն դատարանի զինվորական կոլեգիան, որը զբաղվում է այդ գործով: Մինչ այդ մեղադրյալները եւ նրանց փաստաբանները առաջարկել էին դադարեցնել գործը, հետեւյալ պատճառներից ելնելով. մեղքը չապացուցելու, ԽՍՀՄ պատգամավորներին անօրինական ձեւով քրեական պատասխանատվության ենթարկելու կապակցությամբ: Դատարանը մերժել է մեղադրյալների եւ նրանց փաստաբանների խնդրանքը, պատճառաբանելով, որ նրանց կողմից առաջ քաշվող փաստարկները կարող են քննվել միայն դատարանի կողմից: ԻՖ

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅՈՒՍԻԿ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային սարքավորում
«Ազգ» թերթի

Azg armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ռեզմին ձեւավորման եւ տառատեսակների հեղինակ ՊԱՒԵԼ ՊԱԼԼԱՐՏԱՆ

Տպագրվում է «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երեւան 23 Արշակունյաց 2 | Գրանցման թիվ 65 | Ինդեքս 69140 | Տպաքանակ 35 000 | Պատվեր 1611 | Ստորագրված է տպագրության 8. 10. 1993